

1. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA STRATEJİSİ VE UYGULAMA PLANI 2014-2018

Strateji Belgesi Birinci Taslağı

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi

6

I. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA STRATEJİSİ
VE UYGULAMA PLANI 2014-2018
STRATEJİ BELGESİ BİRİNCİ TASLAĞI

31 EKİM 2013

Yayıma Hazırlayan
Mustafa Ruhi Şirin
Necmettin Oktay
Yrd. Doç. Dr. Adnan Altun

ÇOCUK VAKFI YAYINLARI: 107
I. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA KONGRESİ
YAYIN DİZİSİ: 8

Yayımlı yöneten : Mustafa Ruhi Şirin
Kapak tasarımı : Judo Reklam ve Tanıtım Hizmetleri
İç tasarım : Ali Çiftçi
Son okuma : Ömer Alioğlu

Baskı-cilt : Altan Basım San. Tic. Ltd. Şti. 0 212 629 03 74
Baskı tarihi : Kasım 2013
Birinci baskı : 2000 adet

yayıncı sertifika no: 12381
ISBN 978-975-552-095-7

ÇOCUK VAKFI YAYINLARI

Zafer Sokağı No: 17

34371 Nişantaşı - İstanbul

Telefon : 0 212 240 41 96 - 240 23 83

Belgegeçer : 0 212 230 01 25

elektronik posta : bilgi@cocukvakfi.org.tr

internet sitesi : www.cocukvakfi.org.tr

I. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA STRATEJİSİ
VE UYGULAMA PLANI 2014-2018
STRATEJİ BELGESİ BİRİNCİ TASLAĞI

31 EKİM 2013

Kasım 2013

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK SÜREÇLERİNE KATILANLAR.....	9
KISALTMALAR.....	13
TANIMLAR	15
I. MEVCUT DURUM.....	21
II. GEREKÇE	37
III. VİZYON.....	41
IV. DEĞERLER VE İLKELER.....	43
V. STRATEJİK AMAÇLAR.....	45
VI. PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ	47
VII. UYGULAMA PLANLARI.....	51
VIII. SONUÇ	65
EK 1	
SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA	67
KONGRE KURULLARI.....	79
STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK SÜREÇLERİNDE GÖRÜŞ BİLDİRENLER.....	83

SUNUŞ

14-15 Kasım 2013 tarihinde gerçekleşecek *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'nde* tartışılarak sonuçlandırılacak *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018 Strateji Belgesi*, süreci etkileyen ve süreçten etkilenen tüm tarafların (paydaşların) katkılarıyla hazırlanmıştır.

Strateji Belgesi için önce 13 Nisan 2013 tarihinde İstanbul'da gerçekleşen *Çalıştay* ile *Mevcut Durum Çalıştay Raporu*; Mayıs 2013'te ise Eskişehir, Ankara ve İstanbul'da üç ayrı odak grup toplantısına katılan alanyazını uzmanlarının görüşleri doğrultusunda *Odak Grup Çalışma Raporu* düzenlenmiştir. Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Arınç'ın himayelerinde 27 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul'da başlatılan *Çocuk ve Medya Hareketi* ile de çocuk ve yetişkin bireylerin görüşleri sürece yansıtılmıştır. Türkiye'nin çocuk ve medya analizine yönelik Mevcut Durum bölümünde ifade edildiği gibi, koruyucu, yetkilendirici ve içerik geliştirici yeni düzenlemelerin yapılması ve oluşturulması bu Strateji Belgesi'nin yönünü belirlemiştir.

Strateji Belgesi Yazım Grubu'nun Haziran, Temmuz, Ağustos 2013'te gerçekleştirdiği çalışmalar sonunda 15 Ağustos 2013 tarihinde Birinci Taslak oluşturulmuştur. *Strateji Belgesi Birinci Taslağı* için 10 Eylül – 25 Ekim 2013 tarihleri arasında etkilenen ve etkileyen tüm tarafların görüşüne başvurulmuştur. Bu görüşler doğrultusunda güncellenen Strateji Belgesi Birinci Taslağı *Kongre'de* müzakere edilecek ve sonuçlandırılarak Hükümet'e sunulacaktır.

Tüm paydaşların katkılarıyla hazırlanan *Strateji Belgesi'nin* uygulanması noktasında da herhangi bir farklı yorum ve/veya düzenlemeye uğramadan hayata geçirilmesi katkı sağlayanlara saygının gereğidir.

Strateji Belgeleri üst politika belgeleridir ve Stratejik Planlardan hem yapısal hem de uygulanması anlamında biraz farklı yapıları içerirler. Strateji Belgeleri oluşturulma süreci ile uygulanması anlamında genel kapsamlı olup “anonim” belgelerdir. Bu belgeleri ilgilendiren tüm kurum/kuruluşların, belgede yer alan “Vizyon” ve “Stratejik Amaçlar” doğrultusunda ve belirlenen “Değerler ve İlkeler”e sadık kalarak kurumsal planlarını hazırlamaları gerekmektedir. Böylece söz konusu üst politikaların hayata geçirilmesi mümkün olacaktır.

Strateji Belgesi'nde kurumsal stratejik planlarda yer alan “misyon” ifadesi yerine, kısaca belgenin hazırlanma amacını ifade eden “Gerekçe” bölümüne yer verilmiştir. Belge'nin hazırlanması sürecinde paydaşlarımıza yön veren ve aynı zamanda ‘Çocuk ve Medya’ sorununa ilişkin politikaları hayata geçirecek kurum/kuruluşların kendileri için oluşturacağı Stratejik Planların içerik ve kapsamına ilişkin açıklamalar “Gerekçe” başlığı altında özetlenmiştir.

Strateji Belgesi'nde yer alan Performans Ölçütleri, Stratejik Amaçların uygulanma başarısını ölçmek üzere oluşturulmuştur. Bu ölçütler, sorumlu ve ilgili kuruluşların, *Çocuk ve Medya* konusuna yönelik belirleyeceği ve uygulayacağı politikaların hayata geçirilme noktasında isabetliliğini ve uygulamanın başarısını tespit için yararlı olacak bir anlayış doğrultusunda oluşturulmuştur.

Strateji Belgeleri üst politika belgeleri olması sebebiyle, bu belgede yer alan proje ve eylem planlarının hazırlık aşamasında, paydaşların ortaklaşa yapabileceği proje ve eylemlere yer verilmiştir. Kurum/Kuruluşlara özel proje ve eylem planlarının ise *Strateji Belgesi*'nde oluşturulan Vizyon ve Stratejik Amaçlar doğrultusunda, kurum/kuruluşların kendileri tarafından hazırlanarak hayata geçirilmesi beklenmektedir.

Murat Karakaya
Basın Yayın ve Enformasyon
Genel Müdürü

Mustafa Ruhi Şirin
Çocuk Vakfı Başkanı
Kongre Genel Yönetmeni

Prof. Dr. Davut Dursun
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
Başkanı

Prof. Dr. Halûk Yavuzer
Kongre Başkanı

STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK SÜREÇLERİNE KATILANLAR

I. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA STRATEJİSİ VE UYGULAMA PLANI ÇALIŞTAYI

(13 NİSAN 2013)

A. Didem Dolanbay	Ceyda Demirbaşoğlu
Prof. Dr. A. Korkut Tuna	Dilek Okkalı Şanalımış
Abdulhamit Güneş	Ebrar Yenice Kanık
Yrd. Doç. Dr. Adnan Altun	Ebru Öztüm Tümer
Ahmet Akbal	Yrd. Doç. Dr. Dr. Ebubekir Çakmak
Ahmet Akçakaya	Eda Çağlar
Ahmet Rasim Kalaycı	Ege Ortaçgil
Ali Murat Kırık	Dr. Elif Arslan
Ali Oruç	Elif Bor
Arif Karakaya	Yrd. Doç. Dr. Elif Gizem Uğurlu
Yrd. Doç. Dr. Aslı Telli Aydemir	Emrah Sümer
Araş. Gör. Dr. Atiye Adak Özdemir	Ender Özkahraman
Av. Ayşenur Demirkale	Ertuğrul Cingil
Prof. Dr. Bekir Çoksevım	Yrd. Doç. Dr. Evrim Ölçer Özünel
Berna Ünver	F. İnci Özkan
Beyhan Ceylan	Av. Fatma Öztürk
Beyhan Demirci	Arş. Gör. Fatma Sümer
Uzm. Psk. Büşra Aslan	Doç. Dr. Filiz Polat
Canan Güteryüzlü	Funda Boyraz
Yrd. Doç. Dr. Cemil Oruç	Arş. Gör. Gülşah Bostancı

Gürkan Avcı
Prof. Dr. Haluk Yavuzer
Yrd. Dr. Doç. Handan Doğan
Hasan Aydemir
Av. Hatice Demir
Yrd. Doç. Dr. İtir Erhart
İbrahim Şamil Köroğlu
Prof. Dr. İsmail Kaya
Yrd. Doç. Lemis Önkol
M. Cem Akköse
Mehmet Yaşar
Doç. Dr. Melis Oktuğ Zengin
Arş. Gör. Melisa Aydın
Yrd. Doç. Dr. Meltem Erinçmen Kanoğlu
Mert Yılmaz
Meryem Akbal
Mesut Altun
Arş Gör Muhammed Göçgün
Muhammed Talha Alkan
Prof. Dr. Muhammet Yelten
Murat Bağcı
Murat Emreli
Murat Koçak
Mustafa Ruhi Şirin
Müge Tanığ
Naci Civelek
Yrd. Doç. Dr. Nadir Çomak
Necmettin Oktay
Nejat Kocabay
Arş. Gör. Nil İpek Hülagü
Nilüfer Karapehlivan

Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu
Nuran Yardımcı
Nurullah Öztürk
Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan Zahmacioğlu
Oktay Yellikaya
Yrd. Doç. Dr. Oya Şakı Aydın
Dr. R. Hülya Bingöl
Doç. Dr. Rasime Ayhan Yılmaz
Doç. Dr. Sedat Şimşek
Selahattin Güven
Prof. Dr. Selda Fatma Bülbül
Selim Cesur
Sema Hosta
Semiha Eryol
Serdar Arhan
Serdar Şen
Şirin Aydın
Songül Özkan
Süleyman Tunç
Prof. Dr. Uğur Tekin
Vural Kaya
Yakup Karaca
Yasemin Dede
Dr. Yaşar Uğurlu
Yıldız Artar
Doç. Dr. Yıldız Dilek Ertürk
Yıldız Yapar
Yüksel Mansur Kılınç
Doç. Dr. Zeliha Hepkon
Uzm. Dr. Zerrin Topçu Bilgen

ALANYAZINI UZMANLARI ODAK GRUP TOPLANTILARI

ESKİŞEHİR ODAK GRUBU

(7 MAYIS 2013)

Yrd. Doç. Dr. Elif Gizem Uğurlu
Doç. Dr. Emre Gökalg
Prof. Dr. Erol Nezh Orhon
Prof. Dr. Ertuğrul Yörükoğulları
Prof. Dr. Ferhan Odabaşı
Yrd. Doç. Dr. Haluk Birsen
Doç. Dr. İncilay Cangöz
Yrd. Doç. Dr. Jale Balaban Salı

Yrd. Doç. Dr. Metin Altan
Necmettin Oktay
Arş. Gör. Onur Dönmez
Dr. Özgöl Birsen
Yrd. Doç. Dr. Rüçhan Gökdağ
Doç. Dr. Ümit Girgin
Yrd. Doç. Dr. Yavuz Tuna

ANKARA ODAK GRUBU

(8 MAYIS 2013)

Yrd. Doç. Adnan Altun
Prof. Dr. Ahmet Çiftçi
Ahmet Rasim Kalaycı
Ali Güneş
Prof. Dr. Betül Ulukol
Yrd. Doç. Dr. Derya Nacaroglu
Dilek Okkalı Şanalmiş
Yrd. Doç. Dr. Dr. Ebubekir Çakmak
Dr. Elif Arslan
Prof. Dr. Emine Akyüz

Yrd. Doç. Dr. Erkan Yeşiltaş
F. İnci Özkan
Prof. Dr. Ferhunde Öktem
Hasan Aydemir
Yrd. Doç. Dr. Melike Türkan Bağlı
Doç. Dr. Müge Artar
Necmettin Oktay
Nuran Yardımcı
Nurullah Öztürk
Yrd. Doç. Dr. Sait Tüzel

Prof. Dr. Sedat Sever
Doç. Dr. Sedat Şimşek
Prof. Dr. Selda Fatma Bülbül
Sema Hosta
Semiha Eryol
Yrd. Doç. Dr. Sevgi Can Yağcı Aksel

Sevinç Kırgıl
Doç. Dr. Süleyman Sadi Seferoğlu
Prof. Dr. Tayfun Atay
Yrd. Doç. Dr. Zihni Merey
Dr. Yaşar Uğurlu
Yıldız Yapar

İSTANBUL ODAK GRUBU

(14 MAYIS 2013)

Doç. Dr. Ahmet Albayrak
Dr. Artun Avcı
Can Soysal
Dursun Güteryüz
Yrd. Dr. Doç. Handan Doğan

Mustafa Ruhi Şirin
Necmettin Oktay
Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu
Prof. Dr. Oya Güngörmüş Özkardeş
Prof. Dr. Özden Cankaya

STRATEJİ BELGESİ YAZIM GRUBU

(25-26 HAZİRAN, 4 TEMMUZ, 15 AĞUSTOS 2013)

Yrd. Doç. Dr. Adnan Altun
Can Soysal
Yrd. Doç. Dr. Ebubekir Çakmak
Yrd. Doç. Dr. Elif Gizem Uğurlu
Murat Emrelli
Mustafa Ruhi Şirin

Necmettin Oktay
Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu
Nurullah Öztürk
Doç. Dr. Sedat Şimşek
Prof. Dr. Selda Fatma Bülbül

KISALTMALAR

AA	: Anadolu Ajansı
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
BİK	: Basın İlan Kurumu
BM	: Birleşmiş Milletler
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
BYEGM	: Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
ÇHGM	: Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ÇHS	: Çocuk Hakları Sözleşmesi
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MMB	: Medya Meslek Birliği
MMK	: Medya Meslek Kuruluşu
RATEM	: Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği
SÖZLEŞME	: Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
SWOT	: Bir kuruluşun, tekniğin, sürecin veya sistemin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemede ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri saptamakta kullanılan teknik
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİB	: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TVYD	: Televizyon Yayıncıları Derneği
RÖK	: Reklam Özdenetim Kurulu
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TTK	: Talim ve Terbiye Kurulu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YPK	: Yüksek Planlama Kurulu

TANIMLAR

AYRIM GÖZETMEME İLKESİ

Çocuklar arasında, kendilerinin, ana-babalarının veya vasilerinin sahip oldukları; ırk, renk, cinsiyet, dil, din, mezhep, felsefi inanç, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, engellilik, doğuş ve diğer durum ve nitelikler sebebiyle hiçbir ayırım gözetilmemesi.

ÇOCUĞA SAYGI KÜLTÜRÜ

Çocuğu nesneleştiren algı, davranış, kararlar ve süreçler yerine, onu toplumsal özne durumuna getirecek anlayışın hayatın bütün alanlarına yerleştirilmesi ve bu kültürün çocuğa saygı temelinde geliştirilmesi.

ÇOCUĞA VE DEMOKRATİK DEĞERLERE SAYGI

Bütün çocukların yetişkinler gibi eşit haklara sahip olduğunu kabul ederek demokrasinin olmazsa olmazlarından özgürlük, eşitlik, katılım haklarının çocuklarla birlikte gerçekleşmesi.

ÇOCUĞUN BİLGİYE ERİŞİM HAKKI

Çocuğun kendi gelişimine uygun olan, beceri ve yeteneklerinin artırılması amacıyla toplumsal, psikolojik ve ahlâkî esenliği ile fiziksel ve düşünsel sağlığını geliştirmeye yönelik ulusal ve uluslararası kaynaklardan bilgi ve belge edinebilmesi hakkı.

ÇOCUĞUN GÖRÜŞLERİNE SAYGI HAKKI

Görüş oluşturma yeteneğine sahip her çocuğun, yaşı ve olgunluk derecesine bakılmaksızın kendisini ilgilendiren bütün konularda görüşlerini serbestçe ifade edebilmesi; aynı zamanda bu görüşlerin önemszenmesi ve bunlara saygı duyulmasını bekleme hakkı.

ÇOCUĞUN GÖRÜŞLERİNİ İFADE ETME HAKKI

Ülke sınırları ile bağılı olmaksızın, yazılı, sözlü, basılı yayın ve her türlü sanat türünü kullanacak biçimde veya seçeceği başka bir araçla çocuğun düşüncesini özgürce ifade etme ve açıklama hakkı.

ÇOCUĞUN İYİ OLMA HÂLİ

Maddi durum, sağlık, eğitim, ev ve çevre koşulları, güç koşullar ve güvenlik, katılım, sosyal ilişkiler, öznel iyi olma hâli göz önünde bulundurularak oluşturulan, çocuğun o andaki ve gelecekteki ihtiyaçlarını gözetmeyi ve çocuğa bütünsel bakış açısı ile bakmayı hedefleyen göstergeler sistematığının genel adı.

ÇOCUĞUN YÜKSEK YARARININ ÖNCELİĞİ

Çocuğun yararını her türlü yarardan daha önemli ve öncelikli görmek ve buna göre davranmak.

ÇOCUK

Daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuktur (BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Madde 1).

ÇOCUK DOSTU MEDYA

Çocuğun yüksek yararını öncelikli tutan ve çocuk hakları kültürü temelinde yayın yapan çocuğa saygılı medya.

ÇOCUK HAKLARI

Unicef'in tanımına göre: "Belirli bir eylem ve davranışlardan korunma, belirli şeyleri yapabilme, kendini ifade edebilme ve kendi hayatını ilgilendiren konularda söz sahibi olma ve belirli şeylerden ya da hizmetlerden yararlanma hakları."

'EKRAN KUŞAĞI'

"Televizyon, görsel oyunlar, bilgisayarlar gibi göreceli olarak daha geleneksel medyadan başlayarak günümüzde çeşitlenen akıllı telefonlar, video oyunları, bilgisayar oyunları, internet programları, farklı yüzey-ekran uygulamaları, i-padler ve daha birçoğunun yoğun ve koşulsuz kullanıcısı olan, başka bir deyişle ekranlara sahip araçları sıklıkla kullanan kuşak."

ÇOCUK VE MEDYA İZLEME KURULU

Yerel, bölgesel ve ulusal çerçevede medyanın çocukları ilgilendiren ve çocuğun yer aldığı bütün süreçleri izlemek ve değerlendirmek amacıyla çocuk ve yetişkinlerden oluşturulacak sivil kurul.

ENGELLİ ÇOCUKLARA KARŞI AYRIMCILIK VE MEDYA'NIN SORUMLULUĞU

Engelli tüm bireylerin kamuoyuna istismar edilmeden gösterilmesi ve engel hali göz önünde tutularak medyadan yararlanması yönünde medyanın pozitif/olumlu ayrımcılık yapması.

FARKLILIKLARI TANIMA VE SAYGI

Bireyin doğuştan getirdiği ya da sonradan edinilen ve değiştirilme olanağı bulunmayan farklılıklarının kabul edilerek saygı gösterilmesi.

GÜVENLİ MEDYA

Okudukları, izledikleri, dinledikleri içeriklerin çocukların esenlikleri gözetilerek sunulduğu, kendi düşüncelerini güvenli şekilde paylaştığı ve katılabildiği ortamlar.

HAK TEMELLİ YAKLAŞIM

Devlet'in çocukla ilgili hakları güvence altına aldığı; çocuk haklarının hayata geçirilmesinin ve temel ihtiyaçların karşılanmasının zorunlu kabul edildiği; hak ihlallerinin idari ve hukuki yaptırımlarla denetlendiği yasal ve yönetsel olanakların sağlanması.

HAYAT BOYU ÖĞRENME

Eğitimin ve öğrenmenin okul ile sınırlı olmadığı düşüncesinden hareketle ve sürekli değişen koşullara uyum sağlanması amacıyla kişilerin hayat boyunca kazandıkları bilgi, beceri ve değerleri her yerde ve tüm hayatları boyunca kazandırmayı ve geliştirmeyi hedefleyen bilgilenme sürecinin genel adı.

İÇERİK GELİŞTİRİCİ YAKLAŞIM

Çocukların medya çözümlemesi yanında çeşitli medya üretimi karşısında farkındalık düzeyi yüksek bireyler olabileceğini temel alan eğitim yaklaşımı.

KATILIM KAVRAMI

Çocuklarla ilgili bütün karar aşamalarında çocuğun görüşünün alınması ve göz önünde bulundurulması.

KATILIMCI YAKLAŞIM

Toplumun tüm düzeylerinde çocukları ilgilendiren konularda beğeni, eleştiri ve diğer düşüncelerin çeşitli medya araçlarınınca alınması, paylaşılması ve önemsenmesi.

KORUMA KAVRAMI

Her yaştaki çocuğu her türlü ihmal ve istismardan korumak.

KORUYUCU YAKLAŞIM

Çocukları medya karşısında savunmasız bireyler olarak kabul eden ve bilgilendirme, uyarma, medya kullanımını sınırlandırma gibi uygulamalarla medyanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmayı amaçlayan yaklaşım.

MEDYA

İletişim ortamı, iletişim ve yayın organları ile kitle iletişim araçlarının tümüne verilen genel ad.

MEDYA OKURYAZARLIĞI

Yazılı, görsel, işitsel gibi çeşitli biçimlerdeki medya iletilerine erişme, erişilen metinleri anlama, çözümleme, değerlendirme ile kendi iletisini ve medyasını üretebilme becerisi.

OKUMA KÜLTÜRÜ

“Yazılı kültür ürünlerinin dünyasıyla tanışmış; tanıştığı bu dünyanın kendine sunduğu iletileri paylaşma, sinama, sorgulama yeterliliğine ulaşmış; bunların sunduğu olanaklarla yaşamayı alışkanlık haline getirmiş bireylerin edinmiş olduğu kültür.”

OLUMLU AYRIMCILIK

“Sahip olduğu hakları çeşitli sebeplerden dolayı kullanamayacağı düşüncesiyle bireylere; diğer bireylerle eşit bir konuma sahip olmaları amacıyla özel hakların verilmesi ve uygulanması durumu.”

SİVİL DENETİM MODELİ

Medyanın karar verici, fikir değiştirici ve değer yaratıcı gücü karşısında; devlet tarafından gerçekleştirilen medya denetimi yanında medyadaki üretim, dağıtım ve tüketim süreçlerine sivil toplum insiyatifinde denetim hakkını öngören demokratik model.

STRATEJİK AMAÇ

Oluşturulan vizyona ulaşmak amacıyla hedeflenen sonuçların kavramsal ifadesi.

STRATEJİK EYLEM

Stratejik Amaçlara ulaşabilmek için atılması gereken adımların (eylem, proje vb.) ifadesidir.

TEDBİR KAVRAMI

Çocuğun yaşam, sağlık, sosyal korunma hakları ile gelişme amacına yönelik tedbirlerin alınması.

TOPLUMSAL HAYATIN BÜTÜN ALANLARI

Çocuğun görüşünün alınacağı aile, eğitim sistemi, toplum, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, sağlık, medya, yargılama ve koruma süreçleri, anayasa ve yasa hazırlama süreçleri gibi toplumsal hayat alanları.

YAŞAMA, HAYATTA KALMA VE GELİŞME HAKKI

Bütün çocuk haklarının etkin biçimde uygulanabilmesi için yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı öncelikle sağlanması gereken hak grubudur; Çocukların sağlıklı biçimde hayatlarını sürdürebilmeleri ve gelişimlerini sağlamaları için gerekli ortamların ve imkanların hazırlanması Devlet'in ve toplumun görevidir.

YETKİLENDİRİCİ (ÖNLEYİCİ) YAKLAŞIM

Çocukları medya karşısında edilgen/pasif bireyler olarak konumlandıran değil; her bir çocuğa kazandırılacak yetkinlik sayesinde, medya karşısında karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları ortadan kaldırabilmeyi temel alan yaklaşım.

I

MEVCUT DURUM

Medya ve çocuk ilişkisini merkeze alan ve konu üzerine eğilen çalışmalar kamu kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve farklı alanlardan uzmanlarca gerçekleştirilmiştir. Bu çabaların varlığına rağmen çocuk ve medya ilişkisini henüz ulusal düzlemde ele alan bütüncül bir çabanın varlığı söz konusu olmamıştır. Çocuk ve Medya Hareketi ile sözü edilen boşluğu dolduracak ülke bütününe kapsayan bir çalışmanın yapılması amaçlanmıştır. Bunun için (SWOT analizi) ve ardından düzenlenen 3 Odak Grup Toplantısı ile paydaşların görüşlerinin alınmış ve genel bir çerçevenin ortaya çıkmış olması Türkiye’de çocuk ve medya ilişkisinin farklı boyutlarını açığa çıkarmıştır. Ancak buna ek olarak Türkiye’de bireysel ve kurumsal çabalarla ortaya konulan birikimin göz ardı edilmemesi gerekiyordu. Mevcut Durum analizinin gerekçesi tam bu noktada ortaya çıkmış ve bu çalışma ile çocuk-medya ilişkisi bağlamında Türkiye’de yapılan araştırmaların genel çerçevesinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın yöntemi alan yazınına dayalı olarak hazırlanan bir “doküman incelemesi” olarak adlandırılabilir. Bu noktada ASPB, RTÜK, TÜİK gibi kamu kuruluşlarınca hazırlanan raporlar, araştırmalar, tezler ve benzeri çalışmalar; sivil toplum kuruluşlarınca ortaya konulan araştırma, rapor ve dokümanlar; üniversitelerde yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri, araştırmalar, proje ve raporlar, makalalar; ve son olarak da konuya yönelik uluslararası kuruluşlarca hazırlanan rapor, araştırma ve dokümanlar incelenmiştir.

Mevcut Durum analizi, Türkiye’de ve Dünya’da çocuğun medya karşısında mevcut durumundan hareketle; çocuğun medya ile olan ilişkisine ve bunun sonuçlarına odaklanılarak yapılmıştır.

McLuhancı bir bakış açısıyla günümüz kuşakları teknolojiyle ilişkisi bağlamında farklı şekillerde adlandırılmaktadır. 1961-1979 doğumlular için X, 1980-1999 için Y ve sonrası doğumlular için Z kuşağı tanımlaması yapılıyor. Çocuk ve medya hareketi bu sınıflandırmaya göre daha çok Z kuşağını hedeflemekle birlikte Y kuşağını da kapsamaktadır. Y kuşağı teknoloji ve tüketimle gönüllü bir ilişki içinde olan, İnternet ile iletişimi nedeniyle çoklu kimlikler edinen girişimci, sabırsız, bireyci, sonuca odaklanan, egosu ve özgüveni yüksek, her şeyi hemen isteyen, hemen tüketen ve bir bedel ödemek istemeyen, bürokrasiden ve ciddiyetten hiç hoşlanmayan, hız tutkunu bir kuşaktır. Z kuşağı ise teknolojiye bağımlı, aceleci, internete hakim, yaratıcı, çoklu dikkat ve çoklu karar alma becerisine sahip, her şeyi çabuk isteyen ve anlık tüketen bir profil çizmektedir. (Altıntuğ, 2012). “Çocuk” kavramı çerçevesinde bu çalışmanın kapsamına giren Y ve Z kuşağı diğer kuşaklarla karşılaştırıldığında zengin bir medya çeşitliliği içinde doğmuştur ve böyle bir ortamda yaşamaktadır.

İlgili araştırmalara bakıldığında çocukların televizyon, bilgisayar, cep telefonu, tablet bilgisayar, video oyunları, İnternet ve sosyal medya gibi ekran temelli medya araç ve içeriklerine daha fazla ilgi gösterdikleri görülmektedir. Teknoloji devlerinin gelecek 10-15 yıl için yapmış oldukları vizyon çalışmalarına bakıldığında ekrana, hatta dokunmatik ekrana dayalı mobil teknolojinin daha da gelişeceği görülmektedir. İtalyan medya okuryazarlığı eğitimcisi Prof. Dr. Pier Cesare Rivoltella'nın (2006) kitabının ismi olan “ekran kuşağı” ve Hanna Rosin'in (2013) dile getirdiği “dokunmatik-ekran kuşağı” nitelendirmeleri gelecek nesilleri ifade eden tanımlamalardır. Bu bağlamda medya yakınsamasında olduğu gibi çocuk ve medya ilişkisinin ekran odaklı olarak da ele alınması gerekmektedir.

Yapılan araştırmalar (RTÜK, 2006; ASAGEM, 2008-2009-2010; DPT, 2010; UNICEF, 2011; Nalçaoğlu, 2012; TÜİK, 2013, RTÜK, 2013) çocuklara yönelik medya araç ve içeriklerinin, ayrıca bunların kullanım oranlarının artmakta olduğunu göstermektedir. Çocukların hayatlarında gerek biçimsel gerekse içerik (anlamsal) olarak önemli bir yeri olan medya araçlarının çocuklara “serbest zamanlarını değerlendirme, kendilerini ifade etme, yaratıcı fikirler üretme, farklı bakış açılarından bakabilme, bilgiye daha hızlı ulaşma, eğlenceli vakit geçirme vb.” birçok faydasının olduğu aşikârdır. Bununla birlikte hayatlarında böylesine önemli bir yeri olan medyanın çocuklar için çeşitli riskleri bulunduğu da görülmektedir. Bunlara değinmeden önce Türkiye’de çocuk medyası konusundaki mevcut durum şöyle özetlenebilir:

- *Televizyon:* Yapılan araştırmalar (TÜİK, 2013, RTÜK, 2013) çocukların en çok takip ettikleri ve evlerinde en çok bulunan medya aracının televizyon olduğunu ortaya koymaktadır. 06-10 yaş grubu çocuklarda en çok izlenen program türü %93,8 ile çizgi film iken 11-15 yaş grubu çocuklar tarafından en çok izlenen program türü ise %76,8 ile film ve dizilerdir. Türkiye’de çocuklara yönelik yayın yapan 21 tematik kanal bulunmakta ve bu kanalların sayısı ve içeriği hızla genişlemektedir.

Çocuk kanallarına dair reklam verileri (AC Nielsen Zet, Ocak-Mayıs 2012) incelendiğinde bu gelişmenin tesadüf olmadığı görülmektedir. Araştırmacılara göre, televizyon gibi teknoloji tabanlı medya mecralarının çoğu çocukların fiziksel gelişimleri ve davranışları, düşünme, konuşma becerileri, okuma alışkanlıkları gibi bilişsel gelişimleri, kişilik gelişimleri, kimlik duygusu ile hayal güçleri ve sosyalleşme süreçleri gibi sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde etkilidir (Bickham, Vandewater ve ark., 2003, Bronson, 2000; Jordan, 2004; akt. Dilek Ertürk, 2011).

- *İnternet:* Çocuklara yönelik web içeriklerinde ve bunların kullanımında da artış görülmektedir. TÜİK'in (2013) araştırmasına göre Türkiye'deki çocuklar ortalama 9 yaşında İnterneti kullanmaya başlamakta, kullanım yeri ise çocukların yaklaşık 3/5'ü için ev ve 1/5'i için de İnternet kafedir ve çocukların yaklaşık yarısı hemen her gün İnternet'i kullanmaktadır. 06-15 yaş grubu çocuklar İnterneti en çok %84,8 ile ödev veya öğrenme amacıyla kullanırken, bunu %79,5 ile oyun oynama, %56,7 ile bilgi arama, %53,5 ile sosyal medya ağlarına katılma takip etmektedir. Bunların dışında çocukların bilgisayar ve cep telefonu gibi medya araçlarını kullanma gerekçeleri arasında İnternet önemli bir orana sahiptir. Bu sonuçları başka çalışmaların da desteklediği ileri sürülebilir (ASAGEM, 200; RTÜK, 2013). Yordayıcı bir bakış açısıyla bu oranın giderek artacağı; konuşma, mesajlaşma, oyun oynama vb. faaliyetlerin de giderek daha fazla İnternet tabanına kaydığı düşünüldüğünde yakın gelecekte İnternet'in daha da önemli hale geleceğini ileri sürülebilir. Ehrenberg, Juckes ve White (2008) İnternet kullanımın getirdiği riskleri; vakit kaybı, yanlış bilgi paylaşımı, takibin zorluğu, asosyal yaşam, kötü içeriklerin psikolojik etkileri ve bağımlılık olarak özetlemişlerdir.
- *Sosyal Medya:* TÜİK 2013 araştırması çocukların İnterneti ödev, oyun ve bilgiden sonra dördüncü sırada sosyal medya ağlarına katılmak için kullandıklarını ortaya koymuştur.
- *Bilgisayar:* Türkiye'de 6-15 yaş arası çocuklar ortalama 8 yaşında bilgisayar ile tanışmakta, yaklaşık 1/4'ünün kendi bilgisayarını bulunmakta ve yine %60'ı bilgisayar kullanmaktadır.
- *Cep Telefonu:* Türkiye'de 6-15 yaş arasındaki çocuklar ortalama 10 yaşında cep telefonu kullanmaya başlamakta ve her dört çocuktan biri cep telefonu kullanmaktadır. Cep telefonu kullanım amaçları arasında ilk sırayı %92,8 ile konuşma alırken, bunu %66,8 ile oyun oynama, %65,4 ile mesajlaşma ve %30,7 ile İnternete girmek takip etmektedir (TÜİK, 2013). Çocukların ve gençlerin cep telefonuna giderek daha fazla önem verdiği ve kullandığı farklı araştırmalarca da ortaya konulmuştur (RTÜK, 2013, Asrak Hasdemir, 2013).
- *Video-Bilgisayar Oyunları:* Araştırmalarda (Gürcan vd., 2008; Asrak Hasdemir, 2013; TÜİK, 2013, RTÜK, 2013) çocukların gerek İnternet gerekse cep telefonu

kullanma sebepleri arasında ikinci sırada “oyun oynamak” yer almaktadır. Başka çalışmalarda da çocukların yaklaşık 1/5’inin bilgisayarı en çok oyun amacıyla kullandıkları ve %30’unun odasında video oyunları olduğunu ortaya koymaktadır (Aktaş-Arnas, 2005). Bu sonuç çocuk medyası ile ilgili olarak bilgisayar oyunlarının önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Günümüzde çocuk oyunları denildiğinde daha çok bilgisayar ve video oyunlarının akla gelmesi; sek sek, yakan top, saklambaç, birdirbir vb. oyunların ise artık “geleneksel çocuk oyunları” olarak adlandırılması değişimin algımıza yansımaları olarak değerlendirilebilir.

- *Basılı Medya (Gazete, dergi, kitap vb.):* TÜİK 2013 araştırmasına göre; 06-15 yaş grubundaki çocukların %16,6’sı basılı ortamda gazete, %15,8’i dergi okuyor. Aynı yaş grubundaki çocukların %19,1’i gazeteyi, %14,3’ü dergiyi hemen her gün okurken, %10,3’ü gazeteyi, %16,3’ü dergiyi iki üç ayda bir okuyor. 06-15 yaş grubundaki çocuklar gazetede en çok %40,9 ile TV, magazin, eğlence yazılarını, dergide ise %42,2 ile çocuk dergileri okuyor. Çocuk gazetelerinde olmasa bile kitap ve dergilerinde ciddi bir gelişme olduğu ileri sürülebilir. Türkiye Yayıncılar Birliği ve Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu gibi kuruluşların basın açıklamalarına bakıldığında Türkiye’de çocuk kitaplarında ciddi bir artışın olduğu gözlenmekte ve hatta sektörün itici gücünü gençlere ve çocuklara yönelik yayınların oluşturduğu dile getirilmektedir.
- *Radyo ve Müzik:* RTÜK (2013) tarafından yapılan araştırmada radyonun çocuklar tarafından son sıralarda tercih edilen bir medya aracı olduğu görülmektedir. Müzik ile ilgilenme konusunda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumu destekleyen başka çalışmalar da söz konusudur (Aktaş-Arnas, 2005).
- *Çizgi Filmler:* Yapılan araştırmalar çizgi filmlerin (Öçal, 1997; RTÜK, 2006; Asrak Hasdemir, 2013; TÜİK, 2013) çocukların en fazla takip ettikleri ve onlar üzerinde en fazla etkiye sahip medya yapımı olduğunu göstermektedir.
- *Diğer Çocuk Medyaları:* Çocuk sineması, animasyon filmler, karikatürler, fotoğraflar, afişler, broşürler, reklam panoları, sabit telefonlar, kameralar vb. medya araç, ürün ve içerikleri de mevcut durum açısından dikkate alınmalıdır.
- *Medya Yakınsaması ve Çocuk Medyası:* Medya ve haberleşme teknolojilerinin iç içe geçmesini ifade etmektedir. Örnek ile açıklanacak olursa günümüzde bir bireyin cep telefonunu; telefon, fotoğraf makinesi, kamera, e-posta, televizyon hatıta bilgisayar fonksiyonları için kullanabilmesi durumudur. Geleceğe bir projeksiyon tutulduğunda; medyada olduğu gibi çocuk medyası konusunda da araçsal ayrımların ortadan kalkacağı öngörülmektedir. İkame, Medyanın Tamamlanması ve Medya Birleşmesi teorileri bu öngörüü desteklemektedir (bkz. Özel, 2011). Bu nedenle tek bir medya aracını merkeze alan değerlendirmelerin gerek yetişkin gerekse çocuk medyasının geleceği açısından geçerli olmayacağı; bu nedenle

de çoklu medya kavramı üzerine odaklanılmasının ve disiplinlerarası çalışmaların yapılmasının daha geçerli olacağı öngörülmektedir.

Çalışmanın giriş kısmında dile getirilen dokümanlar incelendiğinde çocuk ve medya bağlamında çeşitli risklerin öne çıktığı görülmektedir:

Medyanın çocuklara karşı sorumluluklarını ne ölçüde yerine getirdiğine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme ne Türkiye’de ne de başka ülkelerde yapılmıştır (UNICEF, 2011). Bu Mevcut Durum’un yazılmasında dahi ortaya çıkan en önemli sorun; “ülkemizde çocuk ve medya bağlamında sorunlara ve çözümlere odaklanmak bir yana mevcut durumun dahi tam ve sistematik olarak yansıtıldığını söylemek oldukça iyimser bir tavır olacaktır. Örneğin Türkiye’deki çocuk kanallarını veya bunların hangilerinin yerli hangilerinin yabancı kanallar olduğunu wikipediadan öğrenebiliyoruz. Konuyla ilgili pek çok çalışmanın olduğu aşikardır ancak ulusal yada bütüncül bir yapının yokluğu da gözden kaçırılmamalıdır. Çocuk ve medya ilişkisine odaklanan çalışmaları teşvik etmek, bu çalışmalara yönelik sistematik ve vizyonel bir planlama yapmak, mevcut çalışmaların alt konu alanları bazında meta analizlerini yapmak, yine halihazırdaki çalışmaları arşivlemek ve erişime açmak öncelikli ihtiyaç olarak düşünülmelidir. Sürecin daha sistematik yürütülebilmesi ve devamlılığının sağlanabilmesi için çocuk ve medya konusunda kurumsallaşmanın da (Çocuk ve Medya Araştırma Merkezi gibi) bu süreci kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Gözlemler, özellikle basılı medyanın son yıllarda çocuk haklarıyla ilgili konuları, özellikle ön plana çıkan korumayla ilgili meseleleri dikkate sunmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, çocuklara ilişkin haberlerde duyarlı davranıldığını gösteren kanıtlar da vardır. Örneğin, çocuk mağdurların veya zanlıların kimliklerinin açığa vurulmaması gibi. Gazetecilere yönelik çocuk dostu medya eğitiminin ardından, medya ve iletişim eğitimi verilen okullarda ve üniversitelerde kullanılmak üzere bir de çocuk hakları ders programı hazırlanmıştır. Ancak, bunların yanında daha yapılacak çok şey vardır. Ana akım medyada çocuklar çoğu kez şiddet, kaza, doğal felaket veya aile kavgası gibi “trajedilerin mağduru” kişiler olarak yansıtılmaktadır. Eğitim alanındaki haberlerde bile çocuklar, örneğin yanlış sorular veya sınavlarda yapılan yanlış hesaplamalar gibi sistemdeki eksikliklerin mağdurları olarak yer bulmaktadır. Reklamlarda, çocuklar sıkça dikkat çekme nesnesi olarak kullanılmakta, çocuklar tarafından kullanılmayan ürünlerin reklamlarında bile bu yola başvurulmaktadır. Böylece, çocuklar genel olarak pasif rollere yerleştirilmekte, kendi sesleri duyulmamaktadır. Bu yolla medya, toplumsal yaşama aktif katılım hakkına yönelik ihlalleri pekiştirici bir rol oynayabilmektedir. Sansasyon merakı çocuk haklarının boşlanmasına yol açabilmekte, dezavantajlı konumdaki çocukların olumlu yansıtıldıkları örneklere ise nadiren rastlanmaktadır. İnternetin – çocukların hepsi yararlanamamaktadır- ise geleneksel medyaya göre çocuklar için eğlence ve bilgilenme açısından daha yararlı olup olmadığı henüz belirlenmiş değildir (UNICEF, 2007).

Yapılan araştırmalar çocukların medyada *görüntü malzemesi olarak* kullanıldığını, medyanın çocuk istismarı açısından araştırılması gereken unsurlardan biri olduğunu göstermektedir (Biçici vd., 1996; akt. ASAGEM, 2009; UNICEF, 2010). Bunun dışında yapılan araştırmalar çocukların *sağlık yönünden istismar* edildiklerini, olumsuz etkilere maruz kaldıklarını da göstermektedir. Amerikan Pediatri Derneği (1999) 1000'in üzerinde bilimsel araştırmanın meta analizini yaptığı çalışmasında medyadaki şiddet içeriğine maruz kalmanın agresif davranış riskini arttırdığını ortaya koymuştur. Bu bulguları destekleyen benzer meta analiz çalışmaları da bulunmaktadır (Villani, 2001; Canadian Paediatric Society, 2002; Tokdemir vd. 2003; KFF, 2004; Ertürk Gül, 2006; Pınar, 2006; ASAGEM, 2008; ASAGEM, 2009; ASAGEM, 2010; Karayağız Muslu ve Bolışık, 2009; Moon, 2010; Taştan, 2011; şengül, 2011; Yazıcı, 2011; Avcı, 2011; Yalçın, 2012; Sağlık Bakanlığı, 2013). Yine aynı çalışmalarda medyanın güçlü bir eğitim aracı olduğu vurgulanmakla birlikte “çocukların cinsel eğitimlerinin yetersiz olduğu bir zamanda pek çok cinsel içeriğe (pornografik) maruz kaldıkları; medyada uyuşturucu, alkol, hırsızlık veya yasadışı örgütlere ilişkin mesaj ile karşılaştıkları ve bunların birçoğunun popöler medya içeriğinde başrol oyuncularını gibi karakterler üzerinden sempatik hale getirildiği; medya kullanma alışkanlıklarının obeziteye neden olduğu ve bunun da okul başarısını olumsuz etkilediği; medyanın aşırı kullanımı durumlarında çocukların kabus veya uyku ve dikkat bozuklukları, asabiyet, yalnız kalmaktan korkma, arkadaşlarından uzaklaşma ve okula devamsızlık gibi davranışları gösterme eğilimlerinin arttığı; video oyunundan kaynaklanan nöbetler, sinirlilik gibi tepkiler geliştirebilecekleri” gibi sağlık açısından birçoğ risk bulundurduğu dile getirilmiştir.

Çocuğun medya tarafından istismar edilmesinin bir diğer boyutu da medyanın çocukları çok erken yaşta *cinsel olarak* aktif hale gelmeye veya öyle görünmeye teşvik edip etmediğidir. Özellikle de pop müziği ve moda haberleriyle, örneğin Türkiyede ana akım televizyon kanallarında popöler yarışma programlarında, kimi zaman aile fertleriyle birlikte kimi zamanda doğrudan çocukların kendilerinin “şarkı söyleme”, “müzik aleti çalma” vb. yetenekleri üzerinden yarışmacı olarak yer aldıkları görölmektedir. Söz konusu programlarda çocuklar yetişkinler gibi yapılmış ağır makyaj, seksi sahne kostümleri ve yetişkinler gibi davranış kalıpları içerisinde “çocuklukları yok edilerek” temsil edilmektedir (UNICEF, 2007). Yapılan araştırmalar çocuk pornografisinde olduğu gibi, çocukların pornografiye ilgisinin de arttığını göstermektedir. 2004 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı Bilişim Suçları ve Araştırma Büro Amirliği tarafından hazırlanan rapora göre de Türkiyede çocuk pornografisi yüzde 40'lık payla en çok işlenen suçtur. Özellikle yetişkin medyası çocuğun kültürel, ekonomik, psikolojik vb. açılardan istismarına karşı duyarlı bir duruş sergileyebilmelidir (Soydan, 2009). Nacaroğlu (2011) yapmış olduğu incelemede medyanın çocuklarla ilgili olayları haberleştirirken politik bakış açılarından baskın olduğunu ve haberin pornografik olarak öyküleştirildiğini vurgulamış ve çocuk haklarına ve çocuğun yüksek yararına önem verilme-

diği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca ASAGEM (2008) tarafından yapılan araştırmada çocukların internet kafeden internete bağlanma oranları arttıkça İnternet'teki kimliği belirsiz kişilerce şahıslarına yönelik hakaret, tehdit veya ahlaksız teklifle karşılaşma oranlarının arttığı görülmüştür.

İnternet güvenliğinin bir diğer boyutunu da *ticari istismar* oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar çocukların ailelerin tüketim kararlarını etkilediğini, izledikleri reklamlardaki ürünleri (karakterlerin de etkisiyle) satın alma eğilimi gösterdikleri ve bu eğilimin yaşları büyüdükçe azaldığı belirlenmiştir (Yörükoğlu, 2000; Aşçı, 2006; Sönmez, 2006; Badur, 2007; Çerçi, 2009; ASAGEM, 2009; Güneş, 2010; Aslan, 2010; Seden Meral, 2011). Ayrıca çocukların yemek yeme alışkanlıklarının reklamlardan etkilendiğini ortaya koyan çalışmalar da söz konusudur (Gürel ve İnan, 2001; Roberts ve Pettigrew, 2007; Folda vd., 2006; Outley ve Taddase, 2006; akt. ASAGEM, 2009). Çocuğun bir tüketici olarak istismarının dışında bir medya çalışanı olarak emeğinin sömürüldüğüne ilişkin çalışmalar da söz konusudur. Karakaya (2011) tarafından yasal düzenlemelerdeki eksiklikler nedeniyle çocukların sinema ve dizi sektöründeki emek sömürüsünün devam edeceği tespiti yapılmıştır. Ayrıca yapılan araştırmalar çocukların daha çok (%73) yetişkinlere yönelik reklamları izlediklerini ve çocuklara yönelik olmayan reklamlardan olumsuz olarak daha fazla etkilendiklerini göstermektedir (Öcel, 2002; Karaca, Pekyaman ve Güney, 2007; akt. ASAGEM, 2009).

Çocukların katılımı konusunda Türkiye'nin hukuki altyapısı yeterli değildir. Örneğin 1982 Anayasası'nın 41.ve 61. maddesinde çocuklar sadece "koruma" kapsamında haklara sahiptir. Katılımcı boyutta açık bir kolaylaştırıcılık Anayasa'da bulunmamaktadır. Anayasa'nın 10. maddesinde çocuklar için alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağına ilişkin hükümse sadece ileriye dönük olumlu bir başlangıç olarak düşünülmelidir. Sürmekte olan yeni Anayasa çalışmalarında BM ÇHS'nin 12. maddesi uyarınca düzenleme yapılarak çocukların ulusal ve yerel düzeydeki karar alma mekanizmalarına Anayasal güvenceyle katılımlarının ve söz konusu haklarının teminat altına alınması beklenmektedir (Özer, 2013).

Medyada çocuğun sesini duyurması ve karar verme süreçlerinde yer alması konusunda ciddi eksiklerin olduğu görülmektedir (Duran, 2011, Gencil Bek, 2011; Koman, 2011; Şahin ve Polat, 2012; Meray, 2012; Erbay, 2013; Özer, 2013). Bu durumun çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Bu sebeplerden ilki dijital bölünmüşlük olarak ifade edilebilir. Dijital bölünmüşlük farklı anlamlarda kullanılabilen bir kavramdır. Bu çalışmadaki anlamı "dijital medya teknolojilerine erişim, bu teknolojileri kullanım ve yine bunlara ilişkin bilgi konusunda toplumda var olan eşitsizlikler" (NTIA, 1995) olarak vurgulanmıştır. Bir örnek ile açıklamak gerekirse, Türkiye'de her çocuğun İnternet'e erişim açısından eşit olanaklara sahip olup olmadığı sorusuna cevabınız olumsuz oluyorsa, burada dijital bölünmüşlükten ve dijital eşitsizlikten söz edilebilir. Yapılan araştırmalar (TÜİK, 2013) incelendiğinde Türkiye'de dijital bölünmüşlük sorununun özellikle çocukla-

rın bilgisayar, cep telefonu, İnternet'e erişim konularında yaşandığı ileri sürülebilir. Diğer sebepler ise şöyle özetlenebilir:

- Geleneksel medyadan sosyal medyaya gelişen süreçte katılım hakkının yetişkin açısından ele alınmış olması,
- Medya kuruluşları ve çalışanlarının çocukların medyanın üretim süreçlerine katılabileceği fikrinin henüz yeterince yerleşmemiş olması,
- Çocukların katılım hakkını kullanabilecekleri platformların bulunmaması ve
- Çocuğun eğitiminde medya okuryazarlığının önemli bir boyutunu oluşturan “medya üretiminin” (çocukların kendi medya ürünlerini üretmesi) ihmal edilmesi.

Popüler bir arama motorunda tırnak içinde “çocukların medyada temsili” ifadesini aradığınızda (bu arama 26.10.2013 tarihinde yapılmıştır) 19 sonuç ile, aramayı İngilizce yaptığınızda ise 84.100 sonuç ile karşılaşılmaktadır. Bu basit örnek bile çocukların medyada temsiline verilen önemi göstermektedir. Medya çoğu zaman çocukları sadece sessiz, passif “kurban”lar olarak resmetmektedir (UNICEF, 2007; akt. İnal, 2011).

Çocuğun medyadaki temsilinin genellikle olumsuz olarak yer aldığını ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Gürdal, 2004; Bora, 2005; Cesur ve Paker, 2007; Çelikten ve Çelikten, 2007; Karaca, Pekiyan ve Güney, 2007; Tosun, 2007; İnceoğlu, 2008; TGC ve British Council, 2008; Gökalp vd., 2009; Kılıcı, 2009; Durna ve Kubilay, 2010; Sünbül Olgundeniz, 2010; Gencil Bek, 2011, Altun, 2013). Örneğin Sünbül Olgundeniz (2010) yaptığı doktora tezinde dizi ve reklamlarda Batılı gibi çocuk temsillerinin baskın olduğunu, buna karşılık sağlıklı, şişman ve mutsuz çocuk temsillerinin hemen hemen hiç yer almadığını belirlemiştir. Gencil Bek (2011) ise yapmış olduğu çalışmada çocukların haberlerde daha çok suç/şiddet mağduru (%24,9) olarak yer aldığı; bununla birlikte afet, kaza, trajedilerin de oldukça yüksek olduğu (%15,8) sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir şekilde Altun (2013) yapmış olduğu çalışmanın “Öğrenci ne yaparsa haber olur?” başlıklı kısmında öğrencilerin haberlerde büyük oranda (%82) olumsuz yansıtıldığını; öğrencilerin büyük oranda adli ve gayri ahlâki olayların içinde yer aldığını ortaya koymuştur. Kimi zaman da “suçlu çocuk”, “sokak çocuğu” (İnceoğlu, 2008) olan, bazende “tinerci çocuk” (Gökalp vd., 2009) olarak medyada yerini alan çocuklarımızı çocuğun yüksek yararına uygun temsillerle sunmalıyız.

Dünya Çocuk Televizyonları Birliği'nin tüzüğüne göre bir ülkede %70 yerli içerik, %30 da dış kaynaklı yapımın olması gerekmektedir fakat ülkemizde bu orana dikkat edilmemektedir (ASAGEM, 2009). ASAGEM (2009) tarafından yapılan çalışmada incelenen yayınların yaklaşık %89'unun yabancı olması, bu yayınların etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir. Yabancı yayınlarının olumsuz etkilerini vurgulayan başka çalışmalardan da söz edilebilir (Öcel, 2001).

Medyada yer alan aile modelleri ve sunulan aile değerleri hakkında yapılan çalışmalarda (Wolton, 1992; Batmaz ve Aksoy, 1995; Çetinkaya, 2005; Özdoğan Bel-

ligüçük, 2004) medyada sunulan aile modellerinin toplum tarafından uygulanmaya çalışıldığı belirtilmektedir. Buna karşın alan yazında (Sayıl, 2002; Batmaz ve Aksoy 1995; Yıldız, 2004; Çetinkaya, 2005; Özdoğan Belligüçük, 2004; Mutlu, 1999; Bulgu, 1995; Aksu, 1998; karakdılar, 2003; Birgül, 1999) medyanın Türk aile değerlerini bozduğu, şiddeti, cinselliği, yasa dışılığı vb. yaygınlaştırdığı ileri sürülmektedir (akt. ASAGEM, 2010). Araştırmalar ayrıca geleneksel ve yerel değerlerin ihmal edildiğini (Aksu, 1998; Örnek, 2006) ve çocukların medyadan öğrendikleri ile ailelerinden öğrendikleri arasındaki farklılıklardan dolayı çatışma yaşadıklarını (Öztürk, 2002) göstermektedir.

Yetişkin olarak bir yandan küresel kültürün medya içeriklerini yoğun olarak tercih ederken öbür yandan birey olarak kendimizin ve ebeveyn olarak da çocuklarımızın yerel (kültüre özgü) kalmasını istiyoruz (Ahioğlu, 2004). Kültürel kaygular üzerinde gelişen bu ikilem, üzerinde dikkatle durulması gereken konulardan biridir. Lindberg'in (2013) ifadesiyle asıl sorun medyada sunulan değerlerle toplumda var olan değerler arasındaki farklılıktır. Çocuk medya ilişkisi bağlamında bu farklılığın tartışılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Medyanın çocuklarının dil gelişimini olumsuz etkilediğini ortaya koyan araştırmalar vardır (Öçal, 1997; Karaca, Pekiyan ve Güney, 2007). ASAGEM (2009) tarafından yapılan araştırmada reklamlarda çocukların anlayamayacağı türden karmaşık cümlelere yer verildiği, argo ifadelerin ve Türkçe olmayan uydurulmuş kelime ve cümlelerin kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Yazılı kültürümüzü dijital medyaya taşırken beraberinde kronikleşen bazı sorunlarımızı da bu ortamlara taşıyoruz. Bu sorunlardan belki de en önemlileri kitap okuma ve okuduğunu anlamamadır. Çocuklar ve gençler kitap, dergi ve gazete okumaya diğer medya araçlarına göre çok daha az başvursalar da diğer medya araçlarına göre çok daha önemli olarak görmektedir (RTÜK, 2013). Yukarıda ifade edildiği gibi ülkemizde son yıllarda çocuk kitaplarına yönelik ilgi ciddi manada artmakta ve hatta sektörün itici gücü olarak kendini göstermektedir. Çocuk kitaplarında Türkiye'de satış oranlarında görülen gelişmenin gelecekte de teknolojik olarak dönüşerek devam edeceği öngörülebilir. Amerika Yayıncılar Derneği'nin 2012 verilerine göre e-kitap sektörü, basılı kitap sektörünü geçmiş ve hızla büyümeye devam ediyor. Türkiye'de de dokunmatik ekran teknolojisindeki büyüme oranları dikkate alındığında benzer bir gelişme kaçınılmaz görünüyor. Ülkemizde çocukların nitelikli yazılı kültür ürünleriyle karşılaşması ve okuma alışkanlığı kazanmaları için bu dönüşüm bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu noktada Fatih Projesi ve proje kapsamında hazırlanacak nicel ve nitel yeterliliğe sahip e-kitap ve z-kitaplar ilave bir fırsata dönüştürülebilir. Ayrıca yapılan çalışmaların gösterdiği gibi (TÜİK, 2013, RTÜK, 2013) çocuklar tarafından sosyal medya araçlarını kullanma oranlarının giderek arttığı görülmektedir. Bu ortamlar da yazılı ifade ve okuduğunu anlama kabiliyetini geliştirmek için kullanılabilir.

Çocuklar boş zamanlarını günümüzde daha çok medya karşısında geçirmektedir. Boş zamanlarını çoğunlukla medya karşısında geçirmeleri çocukların bazı faaliyetlere hayatlarında yer vermedikleri anlamına gelmektedir. RTÜK (2013) tarafından yapılan araştırma çocukların üçte birinin ara sıra açık hava ortamlarından yararlanabildiklerini gösterebilmektedir. Uzmanlar (Kirkorian vd., 2009, Altun, 2010) çocukların gerçek hayat tecrübelerinden daha iyi öğrenebileceklerini gözlemlemekte ve ifade etmektedirler. Bu noktada medyanın bir alternatifi olarak görülmemekle birlikte izcilik vb kamplar, spor aktiviteleri, sanatsal çalışmalar, balık tutmak gibi doğa çalışmaları gibi gerçek yaşam tecrübelerine örgün eğitim kapsamında yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Türkiye’de eğitim alanında medya uzun bir süre derslerin, konuların daha iyi öğretilmesinin bir aracı olarak görülmüştür. Medya gerçekten bir öğretim materyali ve teknolojisi olarak algılanmış ve medyadan eğitimin kalitesinin artırılması noktasında yararlanılabileceği düşüncesi hakim olmuştur. Medyanın bir öğretim konusu olabileceği ya da çocuklarda medyaya yönelik bazı becerileri hayat boyu geliştirebileceğimiz düşüncesi gelişmemiştir. Materyale yönelik bir sürü çalışma varken (Uyanık, 1937 yada Fatih Projesi gibi); öğretim konusu ya da bir beceri olarak öğretilabileceği düşüncesi 2000’li yıllara kadar gündeme gelmemiştir. Medyanın bir öğretim aracı olarak kabul edilmesi konusunun geçmişi eskiye dayanmakla birlikte çeşitli sorunların olduğu görmezden gelinemez. Eğitimde BİT kullanımına ilişkin olarak DPT Bilgi Toplumu İstatistikleri (2010) raporunda yer alan verilere göre ülke genelinde bilgisayar başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde 30,8 ve ortaöğretimde 25,1 olmaktadır. Bu oran öğrencilerin BİT erişiminin düşük olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde medyaya dair Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri (eski adıyla Fen ve Teknoloji) derslerinde çeşitli bilgiler verilmekle birlikte konunun uzunca bir süre sistematik olarak ele alınmadığı görülmektedir. 2007-2008 eğitim öğretim yılında öğretilmeye başlanan Seçmeli Medya Okuryazarlığı dersi önemli bir adım olarak nitelendirilebilir. Ancak RTÜK tarafından 26 farklı ilde 100 ilköğretim okulunun 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören 2.515 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen araştırma sonuçları “medya okuryazarlığı” seçmeli dersinin dersi alanlar üzerinde beklenen olumlu etkiyi oluşturmadığı yönündedir (RTÜK, 2010). Benzer sonuçlara ulaşan başka çalışmalar da vardır (Tekinal ve Akkor Gül, 2011; Çakır, Koçel ve Aydın, 2012). Bu durumun sebepleri olarak aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır:

- Öğretmen Eğitimi: RTÜK’ün (2010) gerçekleştirdiği araştırmada 57 farklı okulda medya okuryazarlığı seçmeli dersine giren öğretmenlerin %75’inden fazlasının medya okuryazarlığı konusunda herhangi bir eğitim almaması,
- Medya Okuryazarlığı Programı: Seçmeli Medya Okuryazarlığı dersi öğretim programının medya okuryazarlığından ziyade medyanın tanıtımına odaklanması (Altun, 2009),

- Alanyazında medya okuryazarlığının örgün eğitimde bir dersten ziyade ilgili derslerin içeriğiyle ilişkilendirilerek öğretilmesi yaygın oluşu (Altun, 2010; Çakmak, 2010; Tüzel, 2012).
- Korumacı, eğlendirici, yetkilendirici vb. genel bir öğretim anlayışının ve medya okuryazarlığı öğretimi modelinin olmaması,
- Öğretim yaklaşımı olarak “medya üretimi”nden yeterince istifade edilememesi (UNICEF, 2007)
- Bunların dışında dersin bir saat olması, ders kitabının bulunmaması, not ile değerlendirilmemesi gibi sebepler de dile getirilebilir.

Kitle iletişim olgusuyla birlikte ortaya çıkan düzenleyici ve denetleyici faaliyetler günümüzde devlet denetimi, öz-denetim, kamuoyu denetimi ve eş-denetim (ortak denetim) olarak farklı boyutlarla ele alınmaktadır. Medya teknolojisinin gelişmesiyle ve aynı zamanda toplumların kültürel ve ekonomik gelişmesiyle birlikte öz-denetim ve kamuoyu denetimi gibi sivil denetimler çok daha önemli hale gelmiştir. Bu aynı zamanda demokrasinin de bir gerekliliği ve aynı zamanda göstergesidir.

İzleyici kaynaklı denetim, denetimin izleyiciler ve dinleyiciler tarafından 444 1 178 RTÜK İletişim Merkezi, www.rtuk.org.tr uzantılı web sayfası ve e-posta aracılığıyla radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin görüş, öneri ve şikâyetlerin doğrudan iletilmesi sayesinde gerçekleştirilmektedir. Öz-denetimin daha işlevsel hale gelip uygulama alanının gelişmesi için yayıncı kuruluşlarla yapılan işbirliği ve ortak çalışmalar neticesinde “İzleyici Temsilciliği” ve “Yayıncılık Etik İlkeleri” adlı uygulamalar hayata geçirilmiştir. İzleyici temsilciliği denetim mekanizmasının sağlıklı bir şekilde işlev görebilmesi için, izleyicilerden sağlıklı geri dönüşler almaya ihtiyaç vardır. Bunu sağlamak için ülkemizde izleyici bilincini artırmaya yönelik olarak “Akıllı İşaretler” ve “Medya Okuryazarlığı” gibi projeler hayata geçirilmiştir (Karadağ, 2012).

Öz-denetim, sivil denetim ve ortak denetimin önündeki en büyük engellerden biri medya-çocuk ilişkisi bağlamında veya medyaya yönelik kapsamlı bir eğitimin verilmiyor olmasıdır. Vatandaşlarına medya eğitimi verilen bir ülkede sivil denetim yaklaşımları başarılı olabilir. Ayrıca yetkin hale gelen (eğitim alan, farkındalık geliştiren, bilinçlenen) birey devlet denetiminin uygulanmasına da izin vermeyecektir. Aksi durumda ise devlet denetimi söz konusu olacaktır.

Araştırmada çocukların hem annelerden hem de babalardan internette güvenlik ve etik açısından maruz kaldıkları tehlikelerin daha çok olduğu tespit edilmiştir. Özellikle bilişim suçları, şiddet ve terör, pornografi, çocuk istismarı gibi konularda yasal tedbirlerin alınması, yaptırım gücü yüksek cezaların verilmesi, kurumsal anlamda sıkı teknik önlemlerin alınmasını gerekmektedir. Bu bağlamda 23 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe giren “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (No: 5651)”, intihara yönlendirilmiştir.

dirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu madde kullanımının kolaylaştırılması, müstehcenlik, fuhuş ve kumar içerikli sitelerin yayını engellemenin konusunda önemli bir adımdır. Dahası bilgi ve içerik sağlayan sitelerin yayınladıkları her türlü içerikten sorumlu tutulmaları da sevindirici bir gelişmedir (ASAGEM, 2008).

Araştırmalar (ASAGEM, 2008; Asrak Hasdemir, 2013) ebeveynlerin başta İnternet olmak üzere çocuklarının medya ile olan ilişkilerini denetlemedikleri, takip etmedikleri ve ilgilenmediklerini göstermektedir. Ayrıca ebeveynlerin internet kullanım süreleri ve sıklıkları arttıkça aileleri ile geçirdikleri zamanın azaldığı ve çevrenin bilgisayar başında çok vakit geçirdiklerinden şikayetlerinin artması, yine internet kullanım süresi ve sıklıklarına bağlı olarak fizyolojik ve psikososyal sorunların artması gibi nedenler, ailelerin internet kültürünü sosyal yaşamla bütünleştirmekte sorunlar yaşandığını gözler önüne sermektedir (ASAGEM, 2008). Çocukları ile ebeveynleri arasındaki bir diğer sorun da daha önce söz edilen “dijital bölünme”nin (sayısal uçurum) kuşaklar arasında da yaşanıyor olmasıdır. Dijital dünyanın yerlileri olan çocuklar karşısında göçebe konumunda kalan sadece ebeveynler değil, aynı zamanda öğretmenlerdir (Tüzel, 2013). Tüm bu sonuçlar sağlıklı İnternet/bilgisayar kullanımı ile ilgili ve çocuklarının teknoloji becerileri ile aralarındaki uçurumu kapatmaları için anne-babanın ve öğretmenlerin eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir. Aynı zamanda bu üçlünün sağlıklı iletişim kurmalarını sağlamak ve geliştirmek için sivil platformlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuk hakları ve medya bağlamında çocuğun ifade özgürlüğü, medyaya katılım ve erişim özgürlüğü ya da çocuğun katılım hakkı çerçevesinde ve demokratik bir toplumun gerekliliği için asgari normlar çerçevesinde Türkiye’deki Anayasa ve ilgili kanunlar ana hatlarıyla değerlendirildiğinde şu hususlar öne çıkmaktadır:

- *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*: 2004 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile 90. maddenin son fıkrasına yapılan eklemeye uluslararası normların referans kabul edilmesi; 12 Eylül 2010 tarihli referandum sonucuyla düzenlenen 10. ve 41. maddeler ile çocuklara yönelik pozitif ayrımcılığın eşitlik ilkesine aykırı olmadığı kabul edilmesi ve “çocuğun yüksek yararı” ifadesinin anayasal hak olarak hükme bağlanması; 61. madde ile sosyal güvenlik açısından çocukların güvence altına alınması olumlu gelişmeler olarak görülmektedir. Ancak Anayasanın ilgili maddelerinde çocuklar yalnızca “koruma” kapsamında birtakım haklara sahiptir. Çocukların kamusal alana ve medyaya katılım haklarını güvence altına alan, çocuğun ifade özgürlüğüne özel bir vurgu yapan hükümlerin Anayasada yeterli olduğu söylenemez. Bu noktada Anayasanın çocuk hakları ve medya bağlamında “katılımcı” bir anlayışı içermediği; yeterli olmayan “korumacı” bir çerçevede kaldığı söylenebilir.
- *5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)*: TCK’da çocukların cinsel istismarına ilişkin suçlar başta olmak üzere çeşitli hususların ayrı başlıklar altında ele alınması

olumlu gelişmeler olarak görülebilir. Çocuk hakları ve medya bağlamında TCK düzenlemelerindeki eksiklik ise çocuğa ilişkin yerleşik “yetişkin bakışının” hakim olmasıdır. TCK'dan farklı bir hukuki düzenleme ile çocuklara özgü kavramlar ve kurumlar üretilerek çocuklar için, onlara özgü, oluşturulacak bir “ceza kanunu” katalogunda çocukların işledikleri filler “suç” olarak düzenlenmekten çıkarılmalı; çocuğu damgalayan ve çocuğu suça iten nedenleri sorgulamayı göz ardı eden bu nitelermelerin yerine “suça itilen ya da sürüklenen çocuk”, “kanunla ihtilafı olan çocuk” ya da çocuk hakları sözleşmesinde belirtildiği gibi “ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen çocuk” ifadelerinin kullanılması gereklidir. Bu noktada çocuklar, kendilerine özgü uzmanlaşmış kurum, makam ve usul güvenceleri ile düzenlemelerde yer almalıdır.

- *5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu*: Kanun yaş sınırı ile uluslararası standartlarla uyumludur. Kanunun çocuk hakları açısından getirdiği yenilik, “suça sürüklenen çocuklar” terimini ulusal hukuk mevzuatına sokmasıdır. Özel korunma ihtiyacı olan veya kanunla ihtilafa düşen çocukların korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını, toplumun adalet ve güvenlik ihtiyacının karşılanmasını hedefleyen çocuk adalet sisteminin esas ve usullerini düzenlemek amacıyla çıkarılan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, olumlu bir düzenleme olmakla birlikte “çocuklara özgü bir adalet sisteminin” kurulması açısından yeterli değildir. Tıpkı TCK’da olduğu gibi bu Kanunda da yetişkinlere özgü söylem ve kavramlarla çocuklara yönelik bir düzenleme gerçekleştirilmiştir. Çocuklara özgü uzmanlaşmış kurum, makam ve usul güvencelerinin kanun hükümlerinde daha çok öne çıkması gerekmektedir.
- *5187 sayılı Basın Kanunu*: Özellikle gazete ve dergilerde çocukları damgalayan haber söyleminin yer alması, masumiyet ilkesine uyulmaması, çocukların haberin nesnesi haline getirilerek sansasyonel biçimde kimliğinin teşhiri ile yargısız infaz yapılması gibi durumları bu kanun maddesi yasaklamaktadır. Bunlar olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.
- *6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun*: Kanun özellikle 8. maddesinde ayrımcılık, müstehcenlik ve şiddeti teşvik etme açısından Avrupa Birliği Sınır Ötesi Televizyon Direktifi ve Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi’ne paralel düzenlemeler içermektedir. Kanunun 9, 10 ve 13. maddelerinde uluslararası düzenlemelere paralel biçimde televizyon ve radyo yayın hizmetlerinde ticari iletişim, reklam ve tele-alışverişlerde çocukların istismar edilmemesine yönelik önemli maddeler yer almaktadır. 24. madde ise çocukların zararlı yayın ve içeriklerden korunmasına odaklanmaktadır. Ayrıca 2003 yılında 6. Uyum paketi ile birlikte farklı dil ve lehçelerde yayın yapılmasının önünün açılması çocukların kendi anadilleri ile ifade özgürlüğünü kullanmaları ve kamusal katılım haklarını gerçekleştirmeleri bakımından önemlidir.

- *2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu:* Bu kanunda da farklı dil ve lehçelerde yayın yapılması konusunda ve çocuklara yönelik reklamlarla ilgili olumlu düzenlemelerin olduğu görülmektedir.
- *5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun:* Türkiye’de internet teknolojilerine ilişkin hukuki düzenlemeler ve düzenlemelerden kaynaklanan uygulamalar uluslararası normlarla çelişmekte ve ifade ve iletişim özgürlüğünü ihlal etmektedir.
- *1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu:* Kanunla ilgili temel eksiklik, basılmış eserlerin çocuklar açısından “muzır neşriyat” oluşturup oluşturmadığına ilişkin karar verecek olan Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu’nun üyeleri arasında çocuk psikologu, çocuk psikiyatrisi vb. alanlarda uzman kişilerin olmamasıdır. Ayrıca “Muzır” ve “müstehcenlik” anlayışı, toplumdan topluma değiştiği gibi, aynı toplum içinde sosyo-kültürel değerlere bağlı olarak yere ve zamana göre değişmektedir. Bu farklı anlamlandırmalar nedeniyle basılmış bir eserin içeriğinin müstehcen ya da muzır olup olmadığı konusundaki takdirin öncelikle idari kurullarda değil mahkemelerde olması daha doğrudur.
- *4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu:* Çocuğun bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğünü güvence altına alarak çocuğun ifade özgürlüğünü geniş olarak yorumlanmasını sağlaması açısından olumlu bir düzenlemedir. Kanunun uygulamasında sorunlar olmakla birlikte kanunun kendisinin mevcudiyeti, kamusal katılımın sağlanabilmesi açısından çocukların (ve yurttaşların) bilgi sahibi olabilme haklarını hukuk sistematiği içine yerleştirmesi açısından önemlidir.
- *4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun:* Kanun özellikle ticari reklamlar ve ilanlarda çocukların beden ve ruh bütünlüğünü zedeleyecek unsurlardan kaçınılmasını sağlaması açısından önemlidir.
- *4857 Sayılı İş Kanunu:* Kanunun ilgili hükümlerinin önemi çocukların reklamlarda, televizyon dizi ve filmlerinde çalışmasına ilişkin kuralların saptanması açısından önemlidir. Bununla birlikte çocuğun medya sektöründe istihdamında yasal boşluklar giderilmeli; kamu otoriteleri olarak başta RTÜK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olmak üzere medya özdenetim kuruluşları, sendikalar, sivil toplum kuruluşları kısaca demokratik kamuoyu bu konuda ortak çalışmalar yapmalıdır.
- *2259 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu:* Kanunun genel çerçevesinden de anlaşılacağı üzere çocukların korunması odaklı bir anlayış hükümlerde karşılığını bulmuştur.
- *5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu:* 31.05.2006 tarihinde kabul edilen 5510 sayılı Kanunun m.60 ve m.67 ‘de 18 yaşını doldurmamış ço-

cuklara ücretsiz sağlık hizmeti sunulması hususu düzenlenerek çocukların sağlık hizmeti hakkı güvence altına alınmıştır.

Türkiye’de çocuk hakları ve medya temelinde Anayasal ve yasal düzenlemelere dikkat edildiğinde koruma ve kollama odaklı bir paradigmadan hareket edildiği göze çarpmaktadır. Çocukların bir hak öznesi olarak kamusal alana ve medyaya katılım haklarını güvence altına alan, çocuğun ifade özgürlüğüne özel bir vurgu yapan hükümlerin Anayasa ve ulusal mevzuatta yeterli bir düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu noktada Türkiye’nin ulusal mevzuatının “katılımcı” bir anlayışı içermediği; “korumacı” bir çerçevede kaldığı görülmektedir. Ulusal düzenlemelerde, çocuğu etkileyen adli işlemlerde, idari işlemlerde, çocuğun dinlenmesi veya görüşünü bildirebilme hakkı oldukça sınırlı tutulmaktadır. Kuşkusuz medyanın olumsuz etkileri söz konusu olduğunda çocukları korumacı politika ve düzenlemelerin gündeme alınması gereklidir. Medya ürünleri kültürel bir niteliğe sahip olduğundan piyasanın rekabet koşullarına bırakılmayacak kadar önemlidir. Bu nedenle çocuk programları ya da çocuk kanalları ya da çocuklara yönelik internet siteleri söz konusu olduğunda özel birtakım düzenlemeler yapılması gerekir. Çocuk hakları savunucuları özellikle görsel-işitsel kitle iletişim araçlarında reklam ve yayın ilkelerinin yetişkinlere yönelik yayın yapan araçlardan farklı bir şekilde düzenlenmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. Yayınların çocukların ruhsal, ahlaki, zihinsel ve fiziksel gelişimine zarar vermeyecek bir biçimde yapılması için gerekli tedbir ve düzenlemelerin yapılması gerekir. Çocuk hakları ve medya bağlamında korumacı politika ve düzenlemeler gerekli şart olmakla birlikte yeterli şart değildir. Çocuğun ifade özgürlüğünü kullanabilmesi, katılım hakkını gerçekleştirmesi, sosyalleşmesi için “korumacı” negatif hukuk düzenlemeleri yanında “katılımcı” pozitif hukuk düzenlemelerinin de yapılması zorunludur. Böylece potansiyel yurttaş olan çocuklar, hukukun salt korunup/kollanan nesnesi olmaktan kurtulacak; hakların öznesi olarak da tanımlanabilecektir.

II

GEREKÇE

I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018 Strateji Belgesi'nin hazırlanmasında aşağıda belirtilen yaklaşım belirleyici olmuştur:

- I. Türkiye, *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi*'ni 27 Ocak 1995'te iç hukukuyla uyumlu hale getirmiş bir ülke olarak çocuğun tüm hakları ve esenliğinin sağlanması için yasal ve idarî önlemleri tesis etmek ve uygulamakla yükümlüdür.
- II. Türkiye'nin taraf olduğu *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi*, çocuğu ilgilendiren her konuda Devlet'e, yetişkinlere ve özellikle de karar vericilere önemli sorumluluklar yüklemiştir. Bu yönü ile, *Strateji Belgesi*, çocuk ve medya konusunda etkilenen taraf çocuk ile etkileyen tüm paydaşların katılımıyla *çözüm odaklı* bir sürecin başlatılması ve yürütülmesini öngörmektedir.
- III. *Strateji Belgesi*'ne, *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi*'nin çocuğun yüksek yararı temel ölçütü ile, yaşam ve sağlığını koruma, gelişme ve yeteneklerini geliştirme, korunma ve bakılma, görüşünün alınması ve çocuğa karşı her tür ayrımcılığın önlenmesi ilkeleri yön verecektir.

Strateji Belgesi hazırlanırken *BM Çocuk Hakları Sözleşmesi*'nin temel ölçüt ve ilkeleri rehberliğinde; çocuk ve medya konusunda BM, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin kararları başta olmak üzere çocuk ve medya çerçevesinde tüm uluslararası sözleşmeler ve evrensel ilkeler ile Türkiye'nin ilgili mevzuatı esas alınmıştır.

Strateji Belgesi'nde, farklılıklarına bakılmaksızın tüm çocukların medyada eşitlik ve etik kurallar çerçevesinde temsiline; izleme ve denetim süreçlerinde ço-

cuğun katılımının sağlanmasına öncelik verilmiş; stratejik amaç ve eylemler 'hak temelli anlayış'a göre öngörülmüştür.

- IV. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018 Strateji Belgesi*; ASPB Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu'nun 8 Mayıs 2012 tarihli toplantısında yapılan öneriler doğrultusunda, 2 Kasım 2012 tarihinde sonuçlandırılan *I. Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi ve Uygulama Planı 2013-2017 Strateji Belgesi*'nin 'Gerekçe' bölümündeki esaslara dayalı olarak hazırlanmıştır.
- V. *Strateji Belgesi*'nin çocuk dostu, şeffaf ve anlaşılır bir medya hedefine ulaşabilmesi için, medeniyet ve kültürel değerlerimize, evrensel değerlere, çok kültürlülüğe ve farklılıklara, çocuğa saygıya dayalı değer ve ilkelerin etkilenen ve etkileyen tüm taraflarca hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- VI. Medya konusuyla ilgilenmek, çocuk ve medya ilişkisinin bugünü ve geleceğiyle de ilgilenmeyi gerektirmektedir. Çocuk ve medya konusunda tek sorumlu ve sorunlu medya olmadığı gibi, bu konunun tarafları da yalnızca çocuklar ve medya değildir. Çocukları medyanın olumsuz etkilerinden korumanın yanında, olumlu etkilerinden de yararlanmaları için medya okuryazarlığı süreçlerinin çok yönlü olarak etkin hale getirilmesi özel öneme sahiptir. *Strateji Belgesi*'nde *Koruyucu, Yetkilendirici-Önleyici ve çocuk hakları kültürüne dayalı pozitif politikalara odaklı İçerik Geliştirici Yaklaşım* ekseninde üç boyutlu stratejik amaç ve eylemlere öncelik verilmiştir.
- VII. Çocuk ve medya ilişkisi, ülke sınırlarının ötesinde ve çok yönlü olarak ele alınması gereken küresel bir soruna dönüşmüştür. Bütün sorunların çözümünde olduğu gibi, çocuk ve medya çerçevesindeki sorunlar da yerel ve dar bir bakış açısı ile çözülemez duruma gelmiştir.
- VIII. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı* için önce geniş kapsamlı bir Çalıştay düzenlenerek durum tespiti yapılmış, ardından çözümün nasıl olması gerektiği ortaya konmuştur. Bu bakımdan, *Strateji Belgesi*, çocuk ve medya alanında ülkemiz ve dünya ölçeğinde çözümün bir parçası olma, kendi sözümüzü söylemeye yönelik yol haritası niteliğinde bir belge özelliğine sahiptir.
- IX. Son çeyrek yüzyılda aile, toplum, çocuk ve medya araştırmalarının sonuçları dikkate alındığında, her çocuk sorununun aile ve toplumun olduğu kadar dünyanın da sorunu olduğu ortak görüşlerden biridir. Medeniyetimizi ve kültürel değerlerimizi içeriksizleştiren ve çocukları olumsuz yönde etkileyen medya karşısında toplumsal savunma hakkımızı kullanmak bugünün ve geleceğin çocuklarına karşı sorumluluğun gereğidir. *Strateji Belgesi*, bu sorumluluğun gereği olarak medya konusunda aile, çocuk, toplum ve dünya ölçekli çok yönlü bir yaklaşıma dayanmaktadır.

- X. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi* için şu Vizyon belirlenmiştir:
“Çocuğa saygı ve çocuk hakları kültürü temelinde bir çocuk-medya ilişkisi için; paydaşların sorumluluklarının bilincinde olduğu medya okuryazarı bir Türkiye”

I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı'na ana rengini veren ‘hak temelli anlayış’, Devlet’in çocukla ilgili hakları güvence altına aldığı; çocuk haklarının hayata geçirilmesinin ve temel ihtiyaçların karşılanması zorunlu kabul edildiği; hak ihlallerinin idari ve hukuki yaptırımlarla denetlendiği yasal ve yönetsel olanakların sağlanması ile gerçekleşebilir.

- XI. *Strateji Belgesi*, ‘hak temelli çocuk ve medya anlayışı’ ile yeni yapılar ve uygulamalara öncülük edecektir. Bunun için kalıcı ve yaygın programları geliştirme ve bu amaçla bütün yasal ve yönetsel önlemleri alma, ulusal politika ve strateji geliştirme, faaliyet ve eylem planı oluşturma ve uygulama çalışmalarını amaçlamaktadır. Belgede kararlaştırılan amaç, strateji ve eylemlerin zaman ve ölçülebilirlik kriterleri bakımından uygulanması, izlenmesi, denetlenmesi ve sürdürülebilir olması için projelendirilmesi ve koordinasyonu birincil önceliğe sahiptir. Bu yönü ile ortaya konulan *Strateji Belgesi*, Türkiye’nin çocuk ve medya sorunlarına çözüm üretmesinde ortaya koyduğu iradenin ilk somut ifadesi ve örneğidir.

- XII. Çocukların medyanın olumsuz etkilerinden korunması ve olumlu yönlerinden yararlanmalarını sağlamak yalnızca Devlet’in görev ve sorumluluğunda değildir. Çocuk ve medya konusu yalnızca devletin değil aynı zamanda küresel bir sorun alanıdır. Çocuk ve medya ilişkisini dünya ölçeğinde küresel boyutları ile incelemek ve değerlendirmek ise ilgili tüm paydaşların katılımını gerektirmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda 27 Mayıs 2013 tarihinde *Çocuk ve Medya Hareketi* başlatılmış bulunmaktadır.

Çocuk ve Medya Hareketi’nin ilk somut örneği 14-15 Kasım 2013 tarihinde İstanbul’da gerçekleşecek *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi*’dir. *Çocuk ve Medya Hareketi*, *Kongre*’nin kararları yanında, *Strateji Belgesi*’nin hayata geçirilmesinde her yaştan bireyin, ailenin ve toplumun, eğitimcilerin ve eğitim kurumlarının, medyanın, Medya Meslek Kuruluşları ve Birliklerinin, Yerel Yönetimlerin, STK’lerin örgütlenerek bireyin ve toplumun kendi sözünü söylemesine öncülük edecek sivil bir hareket olarak yoluna devam etmesi hâlinde hedefine ulaşabilecektir.

Çocuk ve Medya Hareketi’nin en öncelikli amacı ise Vizyon ifadesinde yer alan “...medya okuryazarı bir Türkiye”dir.

III

VİZYON

I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi, Türkiye için 2014-2018 yılları arasında yapılması öngörülen Çocuk ve Medya çalışmalarının yönünü belirleyen bir belgedir. *Strateji Belgesi*'nin Vizyonu için çocuk hakları kültürü temelinde koruyucu, yetkilendirici-önleyici ve içerik geliştirici bir çerçeve öngörülmüş ve hazırlanmıştır.

Strateji Belgesi'nde yer alacak ve 2014-2018 yılları arasında çocuk ve medya sorunlarının çözümü için oluşturulan Stratejik Amaçlar ve Eylemler tüm paydaşların katılımı ile hayata geçebilir.

Çocuk ve Medya vizyonumuz;

“Çocuğa saygı ve çocuk hakları kültürü temelinde bir çocuk-medya ilişkisi için; paydaşların sorumluluklarının bilincinde olduğu medya okuryazarı bir Türkiye” olarak ifade edilmiştir.

IV

DEĞERLER VE İLKELER

Vizyonumuzu ve politikalarımızı nasıl belirleyeceğimizin arka planını oluşturan değerlerimiz, kararlarımızı şekillendirir ve bize yön veren etik alanı belirler. Belgemizde yer alan ve aşağıda belirtilen vizyon ve politikaların oluşturulma aşamalarında özen gösterilen değerlere ve ilkelere, Strateji Belgesi'nin hayata geçirilme aşamalarında da özen gösterilmelidir.

I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi'nde yer alan değer, ölçüt ve ilkeler, çocukla ilgili bütün güncel, değişken uygulama ve düzenlemelerin gerekçesi ve yön belirleyicisi olan Çocuk Hakları'nın değer, ölçüt ve ilkeleridir.

Çocuk ve Medya sorunlarının çözümünde medeniyet ve kültürel değerlerimize, evrensel değerlere, çok kültürlülüğe ve farklılıklara, çocuğa ve demokratik değerlere saygılı bir yaklaşımla hazırlanan bu *Strateji Belgesi* ile Çocuk Dostu Bir Medya düzeni ve Medya Okuryazarı Bir Türkiye'nin gerçekleşmesi amaçlanmaktadır.

“Çocuk Medya Strateji Belgesi” oluşturulurken dikkate alınan Değerler ve İlkeler:

TEMEL ÖLÇÜT: ÇOCUĞUN YÜKSEK YARARININ ÖNCELİĞİ

- Çocuk hakları kültürü çerçevesinde çocuğun öncelikli yüksek yararını gözetmek; strateji belgesi oluşturulurken, değerler ve ilkeler ile uygulamalara yön veren temel ölçüttür. *Çocuğun yüksek yararının önceliği* ifadesinden; çocuğun yararını her türlü yarardan daha önemli ve öncelikli görmek ve buna göre davranmak anlaşılmalıdır.

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ İLKELERİ

- Bu Strateji Belgesi'nde yer alan Stratejik Amaçlar ve Eylemler BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin aşağıda belirtilen ilkeleri esas alınarak gerçekleştirilecektir:
 - Çocuğun yaşam ve sağlığını koruma hakkı
 - Gelişme ve yeteneklerini geliştirme hakkı
 - Korunma ve bakım hakkı
 - Çocuk görüşünün alınması ve katılım hakkı
 - Çocuğa karşı her tür ayrımcılığın önlenmesi hakkı

ÇOCUĞA YAKLAŞIM VE SAYGI

- Doğan her çocuk doğası gereği masumdur: İçine doğduğu sosyal, kültürel ve ekonomik ortamın şartları çocuğa olumsuz muamele yapılacak biçimde yorumlanamaz. Çocuk; yetişkinler gibi haklar sahibi, çocukluğunu yaşama ve çocuk olma hakkına sahip bir bireydir.
- Çocuğa saygı ifadesinden; özellikle kendisiyle ilgili konularda ve süreçlerde görüş, öneri ve talepleri ile kendisinden, ailesinden ve vasilerinden kaynaklanan farklılıklarının başta medya olmak üzere tüm paydaşlarca dikkate alınması anlaşılmalıdır.

ÇOCUK DOSTU MEDYA

- Çocuk haklarını gözeten bir medya yaklaşımı için etkileyen ve etkilenen tüm tarafların (paydaşların) bu süreçteki rolü önemsenmektedir.
- Çocuk Dostu Bir Medyaya ulaşmak için Etkileyen ve Etkilenen Tüm Taraflar aşağıda belirtilen yaklaşımlarla hareket etmelidir;
 - Medeniyet ve kültürel değerlerimize saygılı
 - Evrensel değerlere saygılı
 - Bilimsel gelişmelere dayalı
 - Çok kültürlülüğe ve farklılıklara saygılı
 - Özel eğitime gereksinim duyan çocuklara duyarlı
 - Şeffaf ve anlaşılır olan
 - Çocuğa ve demokratik değerlere saygılı

V

STRATEJİK AMAÇLAR

Stratejik Amaçlar, *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi* için belirlenen Vizyonun belirli bir sürede nasıl ve hangi adımlarla gerçekleşeceğini hedefleyen kavramsal ifadelerdir. *Strateji Belgesi*'nde yer alan Stratejik Amaçlar, "Çocuk ve Medya bağlamında önümüzdeki yıllarda (3-5 yıl) ulaşılmak istenen düzey ne olmalıdır?" sorusu ışığında tüm paydaşlarca aşağıda sunulduğu gibi ifade edilmiştir:

- SA.1. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tüm taraflarca bilinirliğini ve benimsenmesini yaygınlaştırmak
- SA.2. Çocuk haklarına saygılı medya içerikleri ve uygulamaları geliştirmek
- SA.3. Örgün eğitimin tüm kademelerinde medya okuryazarlığı eğitimini geliştirmek
- SA.4. Hayat boyu öğrenme sürecinde medya okuryazarlığı becerisini geliştirmek
- SA.5. Medyada içerik oluşturma, izleme ve denetim süreçlerinde çocuğun katılımını sağlamak
- SA.6. Farklılıklarına bakılmaksızın tüm çocukların eşitlik ve etik kurallar çerçevesinde uygun temsiline sağlanacağı süreçler geliştirmek.
- SA.7. Kültürel değerlerimize uygun, çocuk odaklı medya içerikleri ve yapımlar geliştirmek
- SA.8. Çocuk-medya ilişkisine yönelik sivil denetim modelleri geliştirmek
- SA.9. Çocuğun tüm gelişim özelliklerini dikkate alacak şekilde "medyaya yönelik" yasal alt yapıyı geliştirmek
- SA.10. Aile, çocuk ve eğitimcilerin etkin iletişim kurabileceği, güvenli medya geliştirmek
- SA.11. Erken dönemden başlayarak çocukta okuma kültürü geliştirmek
- SA.12. Çocuk ve medya ile ilişkili araştırma ve uygulama merkezlerini yaygınlaştırmak

VI

PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ

Stratejik Amaçlara ilişkin göstergeler, amaçlara ulaşma noktasında başarıyı ölçebilmek amacıyla oluşturulurlar. 2014-2018 döneminde gerçekleştirilmesi hedeflenen amaçlar ve bu amaçlara ilişkin göstergeler ise aşağıda Stratejik Amaçlar başlığı ve alt başlıklar şeklinde düzenlenmiştir.

SA.1. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tüm taraflarca bilinirliğini ve benimsenmesini yaygınlaştırmak

- Eğitim programlarında artış (%)
- Bilimsel araştırma ve yayın sayısında artış (%)
- Çocuk hakları ile ilgili yayımlanan program sayısında artış (%)
- Etkinlik sayısında artış (%)
- ÇHS'nin bilinirliğini arttırma yönünde yasalar ve mevzuatlarla uyumlu hâle getirilen uygulama sayısında artış (%)
- Çocuk ihmal ve istismarında azalış (%)

SA.2. Çocuk haklarına saygılı medya içerikleri ve uygulamaları geliştirmek

- İçerik üretenlere yönelik düzenlenen eğitim faaliyetlerinde artış (%)
- Çapraz ve dönüşebilir medya uygulamalarında artış (%)
- Teşvik sistemleri uygulayan kurum sayısında artış (%)
- Özendirilen iyi uygulama sayısında artış (%)

- Yapılan çalışmaların hedef kitlelere tanıtılmasında artış (%)
 - Çocuk Hakları temelli içeriklerin izleyici, ziyaretçi ve okur sayısında artış (%)
 - Medya kuruluşlarında istihdam edilen çocuk gelişimi uzmanı sayısında artış (%)
- SA.3. Örgün eğitimin tüm kademelerinde medya okuryazarlığı eğitimini geliştirmek
- Medya okuryazarlığı dersini alan öğrenci sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığı eğitimi alan eğitici sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığının ilişkilendirildiği program sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığının ilişkilendirildiği eğitim sayısında artış (%)
 - Okulöncesi eğitim kurumlarında medyayı kullanma bilinci geliştirme eğitimlerinde artış (%)
 - İlköğretim kurumlarında medya okuryazarlığı dersini seçen öğrenci sayısında artış (%)
 - Yüksek öğretim kurumlarında medya okuryazarlığı ders sayısında artış (%)
- SA.4. Hayat boyu öğrenme sürecinde medya okuryazarlığı becerisini geliştirmek
- Medya okuryazarlığı eğitimi almış yetişkin sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığı eğitimi almış aile sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığı eğitimi almış medya çalışanları sayısında artış (%)
 - Medya okuryazarlığı eğitimi için kamuda ayrılan bütçede artış (%)
 - Medya okuryazarlığı alanında yapılmış bilimsel araştırma ve yayın sayısında artış (%)
- SA.5. Medyada içerik oluşturma, izleme ve denetim süreçlerinde çocuğun katılımını sağlamak
- Sürece katılan çocuk sayısında artış (%)
 - Etkileşimli medya süreçlerinde ve üretiminde artış (%)
 - Medya kuruluşlarındaki “çocuk odak grup” sayısında artış (%)
 - Sürece katılan farklı gelişim özellikleri gösteren çocuk sayısında artış (%)
- SA.6. Farklılıklarına bakılmaksızın tüm çocukların eşitlik ve etik kurallar çerçevesinde uygun temsilinin sağlanacağı süreçler geliştirmek
- Özel gereksinime ihtiyacı olan çocukların saygınlıklarını zedelemeyen medya ürünleri temsilinde artış (%)
 - Zarar ve istismara uğrayan çocukların korunması amacıyla medyadaki temsil sayısının azalması (%)
 - Görme ve işitme engellilere uygun öğretim program sayısında artış (%)

- Toplumsal cinsiyet konusunda farkındalık oluşturan program sayısında artış (%)
 - Engelli çocuklar için olumlu ayrımcılık içeren, olumlu özellikleri pekiştiren tüm yayınlarda artış (%)
 - Devletin engelliler için düzenlenecek program/içerik ve yapımlar için ayırdığı teşviklerde artış (%)
 - Etik ihlallerinin bulunduğu medya içeriği sayısında azalış (%)
 - Çocuklara ilişkin özel ilkeleri olan yayın/yayım kuruluşları sayısında artış (%)
- SA.7. Kültürel değerlerimize uygun, çocuk odaklı medya içerikleri ve yapımlar geliştirmek
- Kültürel değerlerin işlendiği medya içeriklerinde artış (%)
 - Kültürel değerlerle işlenen medya içeriklerinde artış (%)
 - Yerel değerlere yer veren program içerik ve yapım sayısında artış (%)
 - Medya kuruluşlarında kültürel değerlere yönelik programlar için ayrılan bütçedeki artış (%)
 - Devletin kültürel değerlere yönelik medya programları için ayırdığı teşviklerde artış (%)
 - Kültürel değerler içeren medya içeriklerine yer veren STK sayılarında artış (%)
 - Çocukların ürettiği medya programları içinde, kültürel değerlerin işlendiği program sayısında artış (%)
- SA.8. Çocuk-Medya ilişkisine yönelik sivil denetim modelleri geliştirmek
- Ebeveyn izleme oluşumlarında artış (%)
 - Ebeveynlerin denetledikleri program sayısında artış (%)
 - Ebeveyn izleme oluşumlarında yer alan birey sayısında artış (%)
 - Denetleme kuruluşlarına yapılan geribildirim sayısında artış (%)
 - Oluşturulan model sayısında artış (%)
- SA.9. Çocuğun tüm gelişim özelliklerini dikkate alacak şekilde “medyaya yönelik” yasal alt yapıyı geliştirmek
- ÇHS’ye uyumlu hâle getirilen mevzuat sayısında artış (%)
 - Ulusal ve uluslararası göstergelerin düzeyinde artış (%)
- SA.10. Aile, çocuk ve eğitimcilerin etkin iletişim kurabileceği, güvenli medya geliştirmek
- Geliştirilen güvenli medya sayısında artış (%)
 - Etkin kullanılan forum ve katılımcı sayısında artış (%)

SA.11. Erken dönemden başlayarak çocukta okuma kültürü geliştirmek

- Okul öncesi çocuklarına yönelik basılan kitap sayısında artış (%)
- Okul öncesi çocuklarına yönelik satılan kitap sayısında artış (%)
- İlkokul çocuklarına yönelik basılan kitap sayısında artış (%)
- İlkokul çocuklarına yönelik satılan kitap sayısında artış (%)
- Ortaokul çocuklarına yönelik basılan kitap sayısında artış (%)
- Ortaokul çocuklarına yönelik satılan kitap sayısında artış (%)
- Ortaöğretim çocuklarına yönelik basılan kitap sayısında artış (%)
- Ortaöğretim çocuklarına yönelik satılan kitap sayısında artış (%)
- Çocuk edebiyatına yönelik süreli yayın sayısında artış (%)
- Okuma kültürü kazandırmaya yönelik etkinlik sayısında artış (%)
- Okuma kültürünü kazandırmaya yönelik sempozyum, kongre, konferans, çalıştay, panel, söyleşi gibi bilimsel toplantı sayısında artış (%)
- Çocukta okuma kültürüne yönelik bilimsel araştırma sayısında artış (%)
- Çocukların ürettiği yazılı ürün sayısında artış (%)
- Okuma kültürünü geliştirmek için faaliyetlere katılan öğretmen sayısında artış (%)
- Çocuklara okuma kültürü kazandırılmasına yönelik program içerik ve yapı sayısında artış (%)
- Seçmeli okuma becerileri dersi alan öğrenci sayısında artış (%)
- Öğretmen yetiştiren kurumlarda okuma kültürünü geliştirmeye yönelik ders sayısında artış (%)
- e – kitap sayısında artış (%)
- Kütüphanelere kayıtlı birey sayısında artış (%)
- Kütüphanelerin kullanıcı birey sayısında artış (%)
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında kütüphane sayısında artış (%)

SA.12. Çocuk ve medya ile ilişkili araştırma ve uygulama merkezlerini yaygınlaştırmak

- Araştırma ve uygulama merkezleri sayısında artış (%)
- Araştırma ve yayın sayısında artış (%)
- Araştırma ve yayın sayısındaki artışı teşvik edici faaliyetlerde artış (%)
- Geliştirilen uygulama modellerinde artış (%)

VII

UYGULAMA PLANLARI

Stratejiler, Stratejik Amaçlara ulaşmada yöntem, yaklaşım ve politikaların; Uygulamalar ise eylem, faaliyet ve projelerin genel ifadesidir. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014-2018* Strateji Belgesi'nin Uygulamaları, belirlenen Stratejik Amaçlarla ilişkilendirilerek verilmiştir.

“Oluşturulan stratejik amaçlara ulaşabilmek için neler yapılmalı?” sorusunun cevabı olarak oluşturulan Uygulama Planı aşağıda tablolar hâlinde verilmiştir. Tabloda yer alan “*Sorumlu Kurum/Kuruluş*” başlığı altında yer alan kurum/kuruluşlar ifade edilen eylemin ana sorumlusu olarak öngörülmüş olup “*İlgili Kurum/Kuruluş*” başlığı altında yer alan kurum/kuruluşların sorumlu kurum/kuruluşa destek vermesi beklenmektedir.

Uygulama Planı Tablosu; “Uygulamanın Adı”, “Uygulama Türü (E:Eylem, P:Proje, S:Strateji)”, “Sorumlu Kurum/Kuruluş”, “İlgili Kurum/Kuruluş” ve “Süre (Kısa: 1 yıla kadar, Orta: 3 yıla kadar, Uzun: 3 yıldan fazla)” bilgilerini içermektedir.

SA.1. ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN TÜM TARAFLARCA BİLİNLİĞİNİ VE BENİMSENMESİNİ YAYGINLAŞTIRMAK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
1. Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi'nde yer alan çocuk ve medyayla ilgili amaç ve eylemlerin hayata geçirilmesi	Proje	ASPB	MEB, Adalet Bak., ÇSGB, İşleri Bak., Kalkınma Bak., GSBak., Sağlık Bak., Dışişleri Bakanlığı, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Koord.), Üniversiteler	Uzun	
Kamu Spotları hazırlanması	Proje	ASPB	RTÜK, ilgili Bakanlıklar, TRT, ilgili STK'ler, Üniversiteler	Kısa	
Çocuk Haklarının bilinirliği ile ilgili durum tespit çalışması yapılması	Proje	ASPB	Üniversiteler, TÜBİTAK, TÜİK	Orta	
İletişim fakülteleri programlarına Çocuk Hakları odaklı habercilik ve yayıncılık derslerinin dâhil edilmesi	Eylem	YÖK	Üniversiteler, ÇSGB, Medya Meslek Kuruluşları	Orta	
Öğretmen yetiştiren kurumlarda Çocuk Hakları eğitimine yönelik derslere yer verilmesi	Eylem	YÖK	Üniversiteler	Orta	
Okul öncesinden itibaren tüm kademelerdeki eğitim/ öğretilimi Çocuk Hakları'na uyumlu hale getirilmesi	Eylem	MEB	Üniversiteler	Orta	
Medyada Çocuk Hakları'na yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmesi	Eylem	RTÜK, BYEGM	Üniversiteler, Medya Meslek Kur., Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Medyada Çocuk Hakları odaklı programlar oluşturulması	Eylem	RATEM, TVYD	Medya Meslek Kur., Medya Meslek Birlikleri, Üniversiteler, STK'ler	Kısa	
Sosyal medyada Çocuk Hakları konusunda kampanyalar düzenlenmesi	Eylem	BTK	İlgili Kamu Kurum/Kuruluşları, STK'ler, Basın İlan Kurumu	Kısa	

SA.2. ÇOCUK HAKLARI'NA SAYGILI MEDYA İÇERİKLERİ
VE UYGULAMALARI GELİŞTİRMEK

EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE
Medyada içerik üretene yönelik Çocuk Hakları'na ilişkin hizmet içi eğitimler düzenlenmesi	Eylem	RTÜK, STK'ler, BYEGM	Üniversiteler, Medya Meslek Kur., Medya Meslek Birlikleri	Kısa
Çocuk Hakları'na saygılı medya yapımlarının ödüllendirilmesi ve ödüllendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması	Eylem	RTÜK, STK'ler, BYEGM	İletişim Fakülteleri, Medya Meslek Kuruluşları	Orta
Farklı gelişim özellikleri gösteren çocuklara yönelik programların hazırlanması	Eylem	RTÜK, BYEGM	İletişim Fakülteleri, Medya Meslek Kuruluşları	Orta
Çocuk Hakları odaklı çocuk muhabirliği ve programcılığı eğitimlerinin düzenlenmesi	Eylem	Üniversiteler (İletişim Fak.)	RTÜK, BYEGM, Anadolu Ajansı, Basın İlan Kurumu, Medya Meslek Kuruluşları	Orta
Medya profesyonellerine Çocuk Hakları odaklı habercilik eğitimlerinin verilmesi	Eylem	Üniversiteler (İletişim Fak.)	BYEGM, Anadolu Ajansı, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa

SA. 3. ÖRGÜN EĞİTİMİN TÜM KADEMELERİNDE MEDYA OKURYAZARLIĞI EĞİTİMİNİ GELİŞTİRMEK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Seçmeli medya okuryazarlığı ders programının güncellenmesi	Eylem	MEB, RTÜK	Üniversiteler, BYEGM, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Medya okuryazarlığı dersinin ilgili ders programlarıyla ilişkilendirilmesi	Eylem	MEB, RTÜK	Üniversiteler, BYEGM, Medya Meslek Kuruluşları	Orta	
Öğretmen yetiştiren kurumların lisans ve lisansüstü programlarına medya okuryazarlığı eğitiminin dâhil edilmesi	Eylem	YÖK	MEB, Üniversiteler, RTÜK, BYEGM	Orta	
Okullarda medya okuryazarlığı günlerinin-haftalarının düzenlenmesi	Eylem	MEB	Üniversiteler, RTÜK, BYEGM	Kısa	
Medya okuryazarlığı eğitimine yönelik öğretim teknolojileri ve materyellerin oluşturulması	Proje	MEB (TTK)	RTÜK, BTK, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, Üniversiteler, BYEGM	Orta	
Medya okuryazarlığı eğitimi araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulması	Proje	Üniversiteler	MEB, RTÜK, BYEGM, Medya Meslek Kuruluşları	Orta	
Medya okuryazarlığı konusunda eğitimcilerin eğitilmesi	Eylem	MEB	Üniversiteler, RTÜK, BYEGM, Medya Meslek Kuruluşları	Orta	
Medya okuryazarlığı becerilerine yönelik ölççeklerin oluşturulması	Proje	Üniversiteler	TÜBİTAK, MEB, RTÜK, TÜİK, Medya Meslek Kuruluşları	Uzun	
Medya okuryazarlığı eğitimcilerine yönelik eğitim içeriklerinin tasarlanması	Proje	Üniversiteler	MEB, RTÜK, Medya Meslek Kuruluşları, BYEGM	Orta	
Medya çalışanlarına yönelik medya okuryazarlığı eğitimi verilmesi	Eylem	ASPB, MEB	RTÜK, İletişim Fakülteleri	Orta	
Eğitici ve eğlendirici sosyal medya uygulamalarına aile ve çocukların erişimlerine yönelik iletişim ağının oluşturulması	Proje	MEB, ASPB	Medya Meslek Kuruluşları, Üniversiteler	Orta	

SA.4. HAYAT BOYU ÖĞRENME SÜRECİNDE MEDYA OKURYAZARLIĞI BECERİSİNİ GELİŞTİRMEK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Ebeveynlere yönelik medya okuryazarlığı eğitimi verilmesi	Eylem	ASPB, MEB	Aile ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Medya Meslek Kuruluşları, RTÜK, BYEGM	Kısa	
Yetişkinlere yönelik medya okuryazarlığı eğitimi verilmesi	Eylem	ASPB, MEB	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Medya Meslek Kuruluşları, RTÜK, BYEGM	Orta	
Toplumda medya okuryazarlığı bilinci kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılması	Proje - Eylem	STK'ler	Yerel Yönetimler	Orta	

SA.5. MEDYADA İÇERİK OLUŞTURMA, İZLEME VE DENETİM SÜREÇLERİNDE ÇOCUĞUN KATILIMINI SAĞLAMAK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Sürece katkıda bulunacak çocuk odak gruplarının oluşturulması	Proje -Eylem	RATEM, TVYD	Medya Meslek Grupları, STK'ler, İlgili Medya Kuruluşları	Kısa	
Medya yapım süreçlerine çocuk katılımının sağlanması	Eylem	RATEM, TVYD	İlgili Medya Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Medya denetim süreçlerine çocuk katılımının sağlanması	Eylem	RATEM, TVYD	İlgili Medya Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, STK'ler	Kısa	
Medyada içerik oluşturma süreçlerine katılımlarına ilişkin çocuklara eğitim verilmesi	Proje	Üniversiteler	MEB, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, Medya Kuruluşları	Kısa	
Medyada denetim süreçlerine katılımlarına ilişkin çocuklara eğitim verilmesi	Eylem	Üniversiteler	MEB, RTÜK, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Örnek uygulama ve modellerin geliştirilmesi	Proje	Üniversiteler	Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, TÜBİTAK, RTÜK	Orta	
Konuya ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılması	Eylem	RTÜK, BYEGM	Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, TIB, RÖK, Basın İlan Kurumu	Kısa	
Çocukların kendi oluşturduğu ve içinde yer aldığı medya izleme ve denetim modellerinin geliştirilmesi	Proje	MEB	STK'ler, TIB, BİK, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, RTÜK, BYEGM	Orta	

SA.6. FARKLILIKLARINA BAKILMAKSIZIN TÜM ÇOCUKLARIN EŞİTLİK VE ETİK KURALLAR ÇERÇEVESİNDE UYGUN TEMSİLİNİN SAĞLANACAĞI SÜREÇLER GELİŞTİRMEK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Medya denetçiliği modelinin geliştirilmesi	Proje	RTÜK, BYEGM	Üniversiteler, STK'lar, Medya Meslek Kuruluşları , Medya Meslek Birlikleri	Orta	
Televizyon programlarında altyazı uygulamalarının yaygınlaştırılması	Eylem	Medya Meslek Kuruluşları	ASPB , Medya Kuruluşları,	Kısa	
Yerli filmlerde işitme engelliler için altyazı uygulamalarının yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi	Eylem	Kültür ve Turizm Bak.	ASPB , Sinema Yapımcıları, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Kuruluşları	Kısa	
Görme engellilere yönelik özel olarak seslendirilmiş yapımların gerçekleştirilmesi	Proje -Eylem	Kültür ve Turizm Bak.	ASPB , Sinema Yapımcıları, Medya Meslek Kuruluşları, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü	Kısa	
Gelişim farklılıkları olan çocukları dikkate alan medya ürünlerinin geliştirilmesi	Proje	Medya Meslek Kuruluşları	Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Medya Yapımcıları	Orta	
Özel gereksinimli çocukların varlığını istismar etmeden gösterecek ve uygun temsilini sağlayacak yayınlar için düzenlemeler yapılması	Proje -Eylem	ASPB	MEB, RTÜK, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Medya Meslek Kuruluşları	Orta	
Aile, çocuk ve eğitimcilerden oluşan medya etik kurullarının yapılandırılması	Eylem	STK'lar	ASPB, Aile ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta	
Sesli betimleme ve işitme engelliler için altyazı işaret dili gibi uygulamalara teşvik verilmesi ve vergi indirimi ve konu ile ilgili yasal düzenleme yapılması	Eylem	Maliye Bak.	ASPB, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, RTÜK	Kısa	

SA.7. KÜLTÜREL DEĞERLERİMİZE UYGUN, ÇOCUK ODAKLI MEDYA İÇERİKLERİ VE YAPIMLAR GELİŞTİRMEK				
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE
Çocuklar için geleneksel ve tarihi kahramanların anlatıldığı yapımların oluşturulması	Proje	Kültür ve Turizm Bak.	ASPBİM, MEB, Medya Kuruluşları, TRT Çocuk	Orta
Geleneksel çocuk oyunlarının öğretildiği yapımların oluşturulması	Proje	Kültür ve Turizm Bak., MEB	Medya Kuruluşları, TRT Çocuk	Orta
Çocuklara yönelik geleneksel çocuk kültürünü yansıtan yapımların hazırlanması	Proje	Kültür ve Turizm Bak.	Medya Kuruluşları, TRT Çocuk	Orta
Milli sanatlar ve zanaatların anlatıldığı çocuk yapımlarının oluşturulması	Proje	Kültür ve Turizm Bak.	Medya Kuruluşları, TRT Çocuk	Orta
Çocuklara yönelik yapımlarda dilin yalın ve doğru kullanılmasına yönelik iyi örneklerin özendirilmesi	Eylem	MEB, TDK	Medya Kuruluşları, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa
Çocuklara yönelik yapımlarda kültürel değerlere yer veren programların özendirilmesi	Eylem	Kültür ve Turizm Bak.	Medya Kuruluşları	Kısa
Kültürel değerlerimizin işlendiği medya içerikleri üreten yapımcılara vergi indirimi ile ilgili teşvik oluşturulması	Eylem	Maliye Bak.	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Medya Yapımcıları	Orta
Canlandırma tekniği ile üretimi teşvik için mevzuat düzenlenmesi yapılması	Eylem	Maliye Bak.	Medya Yapımcıları	Orta
Çocuklara yönelik programlardaki yerli yapımların oranının artırılması amacıyla yasal alt yapının hazırlanması	Eylem	RTÜK/BYEGM	Medya Kuruluşları	Kısa
Çocuklara yönelik medya içerikleri ve reklamlarda kültürel değerlerin istismarını önleyici mekanizmalar oluşturulması	Proje	Gümrük ve Tic. Bak.	Reklam Özdenetim Kurulu, Reklam Verenler Derneği	Orta
Yerel çocuk kültürüne özgü yapımların özendirilmesi	Eylem	Medya Kuruluşları	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Aile ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Medya Meslek Kuruluşları	Orta

SA.8. ÇOCUK-MEDYA İLİŞKİSİNE YÖNELİK SİVİL DENETİM MODELLERİ GELİŞTİRMEK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Ebeveyn medya izleme modellerinin geliştirilmesi	Proje	STK'ler	Üniversiteler, RTÜK, BEYGM, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta	
Medya-Çocuk ilişkisine yönelik denetim raporlarının kamu oyu ile paylaşılması	Eylem	RTÜK	BYEGM, İçişleri Bak., Adalet Bak., Medya Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Etkin izleyici süreçleri için Çocuk ve Medya Hareketi'nin örgütlenmesi	Proje	STK'ler	Yerel Yönetimler, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Çocuk ve Medya İzleme Kurulunun oluşturulması	Proje	STK'ler	Yerel Yönetimler, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Çocukları şiddet eylemi ve saldırganlığa özendirilen programların neler olabileceğinin bilimsel olarak araştırılması ve belirlenen ölçütlere göre önceden denetlenmesi amacıyla düzenlemelerin yapılması ve modellerin geliştirilmesi	Proje	ASPB	İçişleri Bakanlığı, MEB, STK'ler, RTÜK, BTK, Üniversiteler	Orta	
İzleyici Temsilciliği ve Birlikte Denetim modellerinin geliştirilmesi	Proje	RTÜK	BYEGM, RATEM, TVYD, Yerel Yönetimler, Medya Meslek Birlikleri, Medya Meslek Kuruluşları,	Orta	

SA.9. ÇOCUĞUN TÜM GELİŞİM ÖZELLİKLERİNİ DİKKATE ALACAK ŞEKİLDE "MEDYAYA YÖNELİK" YASAL ALT YAPIYI GELİŞTİRMEK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Medyada çalışan çocuklarla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması	Eylem	ÇSGB	Kültür ve Turizm Bak. MEB, RTÜK, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Kısa	
Çocukların yer aldığı ve çocuklara yönelik reklam-tanıtım programları ile ilgili etkin denetimlerin yapılması	Eylem	Gümrük ve Tic. Bak.	RTÜK, RÖK, İlgili STK'ler, Reklam Verenler Derneği, Basın İlan Kurumu	Kısa	
İnternet kafelerle ilgili içerik ve yasal düzenlemenin geliştirilmesi	Proje	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, BTK,	Kısa	
Baz istasyonları ile ilgili yasal düzenlemelerin uluslararası standartlara uyumlandırılması	Eylem	Sağlık Bakanlığı,	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	Kısa	
Çocukların medyadaki siber zorbalık, pornografi, kumar gibi olumsuz içeriklerden korunması ve yeni bilişim suçlarının tanımlanmasına yönelik çalışmaların yapılması	Proje	Üniversiteler, Adalet Bakanlığı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, RTÜK, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, TİB	Orta	
Çocukların beslenme alışkanlıkları ve sağlıklı büyümelerini olumsuz etkileyecek reklam ve benzeri medya içeriklerini düzenleyecek modellerin geliştirilmesi	Proje	Üniversiteler, Sağlık Bakanlığı	ASPB, RTÜK, Tarım, Gıda Hayvancılık Bakanlığı, RÖK, Reklam Verenler Derneği	Orta	
"Ekran Kuşağı'nın ekran bağımlılığını önleyecek eğitim modellerinin geliştirilmesi	Proje	ASPB	RTÜK, Sağlık Bakanlığı, MEB, BTK, Üniversiteler, STK	Orta	
Türkiye Çocuk ve Medya Yasası'nın hazırlanması	Proje	Üniversiteler, ASPB	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, MEB, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, ÇSGB, RTÜK, BYEGM, ÇHGM, Üniversiteler, RÖK, BTK, MMB, MMK, TİB, RÖK	Orta	

SA.10. AİLE, ÇOCUK VE EĞİTİMCİLERİN ETKİN İLETİŞİM KURABİLECEĞİ GÜVENLİ MEDYA GELİŞTİRMEK				
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE
İlgili kamu ve özel kurum/kuruluşlarının çocuklara yönelik internet siteleri oluşturulması	Proje	BTK	ASPB, Aile ve Sosyal İşler Genel Müdürlüğü, Özel Sektör, Üniversiteler, TİB	Kısa
Eğitici ve eğlendirici sosyal medya uygulamalarına aile ve çocukların erişimine yönelik iletişim ağının oluşturulması	Proje	MEB	ASPB, RTÜK, BTK, TİB	Kısa
Güvenli medyanın özendirilmesi ve ödüllendirilmesi	Eylem	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	RTÜK, BYEGM, BTK, TİB	Kısa
Ebeveyn kontrol bandı modellerinin oluşturulması	Proje	RTÜK	STK'ler, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta
Çocuklara özel verilere ait (fotoğraf ve görüntüleri gibi) koruma kurallarının ve modellerinin geliştirilmesi	Proje	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Adalet Bakanlığı	BTK, TİB, İçişleri Bakanlığı, ASPB, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta
Çocukların yer aldığı medya içeriklerine yönelik düzenlemelerin yapılması	Eylem	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	ÇSGB, RTÜK, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri, BYEGM	Orta
Yayın yapma hakkına sahip kamu ve özel yayın kuruluşlarının hazırladığı programlar için ebeveynlerin öneride bulunması amacıyla medya kuruluşlarında Çocuk ve Medya Kurulunun oluşturulması	Proje	STK	Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri,	Orta

SA.10. AİLE, ÇOCUK VE EĞİTİMCİLERİN ETKİN İLETİŞİM KURABİLECEĞİ GÜVENLİ MEDYA GELİŞTİRMEK				
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE
Medyada çocuk programları hakkında ailenin bilgilendirilmesi amacıyla modellerin geliştirilmesi	Proje	ASPB-STK	Medya Meslek Birlikleri, Medya Meslek Kuruluşları, Üniversiteler	Orta
Akıllı İşaretler'in etkin kullanılması ve uygulanması için proje geliştirilmesi	Proje	RTÜK	MEB, RATEM, TVYD, Medya Meslek Birlikleri	Kısa
Aile ve çocuk için çevrimiçi kitap ve dergi, sesli kitap ve film gibi farklı medya türlerine ulaşım olanağı sunulan çevrimiçi mobil kütüphanelerin geliştirilmesi	Proje	ASPB	MEB, Üniversiteler, STK'ler	Orta

**SA.11. ERKEN DÖNEMDEN BAŞLAYARAK
ÇOCUKTA OKUMA KÜLTÜRÜ GELİŞTİRMEK**

EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE
Okuma kültürü programı hazırlanması	Proje	MEB(TTK)	Üniversiteler	Orta
Okumaya yönelik ülke ölçekli kampanyaların düzenlenmesi	Eylem	MEB	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'ler, Üniversiteler	Kısa
Medyada okuma kültürünü özendirici yapımların oluşturulması	Proje	Medya Kuruluşları	Medya Yapımcıları	Kısa
Yapımlarda okuma kültürünü özendirici modellerin (kamu spotu, okuma programları) oluşturulması	Eylem	RTÜK/BYEGM	Medya Kuruluşları	Kısa
Çocukların okuduklarını anlamalarına yönelik tarama çalışmalarının sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin eğitim programlarına yansıtılması	Proje	MEB	Üniversiteler	Orta
Çocuk yayın ve yapımlarında KDV'nin kaldırılması	Eylem	Maliye Bak.	ASPB, RTÜK, BYEGM	Kısa

SA12. ÇOCUK VE MEDYA İLE İLİŞKİLİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZLERİNİ YAYGINLAŞTIRMAK					
EYLEM/PROJE/STRATEJİ TANIMI	TÜRÜ	SORUMLU KUR.	İLGİLİ KURULUŞLAR	SÜRE	
Çocuk ve medya ilişkili araştırma ve uygulama merkezleri açılması	Proje	YÖK	MEB, RTÜK, BYEGM, Üniversiteler, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta	
Çocuk ve medya temalı araştırma projeleri yapılması	Proje	Üniversiteler	ASPB, MEB, TÜBİTAK, TÜİK, RTÜK, BTK, Medya Meslek Kur.	Orta	
Türkiye Çocuk ve Medya Haritası'nın hazırlanması	Proje	Üniversiteler	ASPB, MEB, Kalkınma Bakanlığı, TÜİK, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Üniversiteler, RTÜK, BYEGM, TÜBİTAK	Uzun	
Çocuk ve medya konusunda uluslararası araştırma ve uygulama merkezleri ile işbirliği yapılması	Eylem	Üniversiteler	BYEGM, RTÜK, Anadolu Ajansı, Medya Meslek Kuruluşları, Medya Meslek Birlikleri	Orta	
Çocuk ve medya odaklı projelerin ödüllendirilmesi	Eylem	Medya Meslek Kuruluşları	RTÜK, BYEGM, Basın İlan Kurumu, TÜBİTAK, STK'ler, Üniversiteler	Kısa	
Farklı yaş gruplarındaki çocuklar üzerinde medya kullanım biçimi ve içeriklerinin kısa ve uzun vadeli etkilerinin araştırılması ve çözüm odaklı modellerin geliştirilmesi	Proje	Sağlık Bakanlığı	MEB, Üniversiteler, TÜİK, STK'ler	Orta	
İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarının aile eğitimi için araştırma ve uygulama merkezleri olarak yapılandırılması	Proje	MEB	ASPB, Üniversiteler, STK'ler	Orta	

VIII

SONUÇ

Çocuk ve Medya ilişkisinde ortaya çıkabilecek olumsuzluklara karşı çocuklarımızı korumak, olumlu yönlerinden en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak ve çocukların medyayı kötü kullanımını önlemek amacıyla oluşturulan *I. Türkiye Çocuk ve Medya Strateji ve Uygulama Planı 2014-2018 Strateji Belgesi*'ne sözkonusu ilişkiden etkilenebilecek tüm taraflar katkı sağlamıştır. Katılıma davet edilen tüm paydaşların büyük bir heyecanla ve istekle katkı sağladıkları Belge'nin hayata geçirilmesi noktasında karar vericilerin ve uygulayıcıların, yürütmenin, ayrıca yürütmenin yönetiminde ve kontrolündeki kamu kurum ve kuruluşlarının, aynı istek ve heyecanla davranmaları, Belge'de yer alan amaçların ve politikaların hayata geçirilmesini kolaylaştıracaktır.

Strateji Belgesi'ni sahiplenecek kurum/kuruluşun görevi belgede yer alan Stratejik Amaçlarla Uygulama Planları'nın hayata geçirilme noktasında sorumlu ve ilgili kurum/kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak ve aynı zamanda oluşturulacak "*İzleme ve Denetim*" mekanizmaları çerçevesinde izleme işlevi ve fonksiyonu görevini de üstlenmek olmalıdır. İzleme işlevinin yerine getirilmesi için Belge'de yer alan "*Performans Ölçütleri*" ile, yine Belge'de yer alan politikaların oluşturulma noktasında önemle vurgulanan "*Değerler ve İlkeler*"e uygunluğu göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi önemle önerilir.

Strateji belgelerinin sadece oluşturulması değil, sürecin etkin ve verimli bir şekilde yaşanması ve oluşturulan politikaların hayata geçirilmesi çok önemlidir. Bu sebeple paydaşların katılımıyla ilk adımı gerçekleştirilen *I. Türkiye Çocuk ve Medya Strateji ve Uygulama Planı 2014-2018 Strateji Belgesi*'nin ikinci ve son adımı olan Uygulama Aşaması'nın da aynı kararlılıkla sürdürülmesi gerekir.

Strateji Belgesi Hükümet'e sunulduktan sonra koordinasyonundan sorumlu olacak Bakanlığın ve ilgili birimin belirlenmesi en önemli birinci adım olacaktır.

EK 1

SEÇİLMİŞ KAYNAKÇA

I. ULUSLARARASI SÖZLEŞME VE KILAVUZLAR

18 Yaşından Küçük Çocuklar ve Gençlerle İlgili Etik Kurallar Çerçevesinde Habercilik İçin İlkeler ve Kılavuzlar (İngilizce)

Avrupa Birliği Temel Hakları Şartı, 13-14 Ekim 2000

Avrupa Birliği Çocuk Hakları Alanında Avrupa Birliği Programı (15 Şubat 2011)

Avrupa Birliği Çocuk Haklarının Korunması ve Gelişimi Rehberi (2007)

Avrupa Birliği Çocuk Hakları Programı (15 Şubat 2011)

Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve Suistimalden Korunmasına Dair Sözleşme

Avrupa Konseyi Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere Dair Politika Rehberi

Avrupa Konseyi Değiştirilmiş Sınır Ötesi Televizyon Konvansiyonu ve Açıklayıcı Raporu

Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi

Avrupa Sosyal Şartı

Avrupa Sosyal Şartı'na Ek Protokol

Avrupa Sosyal Şartı, Strazburg, 3 Mayıs 1996 (Gözden Geçirilmiş)

BM Bin Yıl Bildirgesi (Çocuklara Uygun Bir Dünya Bildirgesi), 8 Eylül 2000

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

BM Çocuk Hakları Sözleşmesine Ek Protokoller

- 2.1.a Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol
- 2.1.b Çocukların Silahlı Çatışmalara Dâhil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol
- 2.1.c Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
- 2.2 Engellilerin İnsan Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
- 2.3 BM Acil Durumlarda ve Silahlı Çatışma Hâlinde Kadınların ve Çocukların Korunmasına İlişkin Bildirisi
- 2.4 BM Çocuk Hakları Komitesi'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye İlişkin Genel Yorumları 2001-2006 (ICC)

BM Çocuk Hakları Sözleşmesine Ek Protokoller

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Uygulanabilmesi İçin Strateji

BM Çocuk Hakları Komitesi İkinci ve Üçüncü Türkiye İlerleme Raporu'na İlişkin Türkiye Gözlem Raporu (15 Haziran 2012)

BM Çocuk Hakları Komitesi'nin İkinci ve Üçüncü Birleştirilmiş Türkiye İlerleme Raporu İle İlgili Sorularına Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Verdiği Cevaplar (1 Mart 2012)

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 2. ve 3. Birleştirilmiş Ülke Raporu / Türkiye (2001-2006)

BM Çocuk Hakları Komitesi'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye İlişkin Genel Yorumları (2001-2006), Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları, Ankara, Nisan 2006

BM Çocuk Hakları Komitesi'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye İlişkin Genel Yorumları (2008), Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları, Ankara, Şubat 2006

BM Çocuk Hakları Komitesi Altmışıncı Oturum 26 Mayıs-15 Haziran 2012

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi

BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi

BM Sosyal Gelişme ve Kalkınma Bildirgesi, 11 Aralık 1969

BM Suçun Çocuk Mağdurları ve Tanıkları İçin Adalet Kılavuzu

BM Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, 3 Ocak 1976

Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 25 Ocak 1996

Çocuk Hakları ve Medya: Gazeteciler İçin Kılavuz, Uluslararası

Engellilerin İnsan Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi

Gazeteciler Federasyonu; Medya ve Özel Koruma Gereksinimi Olan Çocuklar İçin (İç belge) (İngilizce)

İrk Temelinde Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme, 1965

Medya ve Çeşitlilik Klavuzu-Çocuk

a) BBC Çocuk Koruma Politikası

b) BBC Çocuklarla Çalışma Kılavuzu

Medya ve Çocuk Hakları (İngilizce)

Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin BM Kuralları (Havana Kuralları),14 Aralık 1990

Özürlü Kişilerin Önündeki Fırsatların Eşitlenmesine İlişkin Standart Kurallar, 20 Aralık 1993

II. SEÇİLMİŞ KİTAP, MAKALE, ARAŞTIRMA, RAPOR, AKADEMİK ÇALIŞMA

Acar, H. (2012). X. Beş Yıllık Kalkınma Planı Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Üçüncü Ön Raporu (23 Ekim 2012).

Akyüz, E. (2012). Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması Ankara: Pegem Akademi Yayınları

Altun, A. (2010). Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programıyla İlişkilendirilmesi ve Öğretimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Avcı, N. (1990). Kitle Kültürü / Enformatik Cehalet. İstanbul: Rehber Yayınları.

Avrupa Konseyi (2008). Çocuklar İçin ve Çocuklarla Birlikte Bir Avrupa İnşası 2009-2011 Stratejisi. www.cocukvakfi.org.tr/Rapor/a_1.doc, erişim: 28.08.2013

Alankuş, S. (2007). Çocuk Odaklı Habercilik. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (2009). Dördüncü Özürlüler Şurası-İstihdam-Komisyon Raporları ve Genel Kurul Görüşmeleri – (16-20 Kasım 2009). Ankara: Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.

Batmaz, V. ve Aksoy, A. (1995). Türkiye’de Televizyon ve Aile. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Birleşmiş Milletler (2001). BM Çocuk Hakları Komitesi I. Ulusal Raporu. <http://www.cocukvakfi.org.tr>, erişim: 28.08.2013

Buckingham, D. (2009). Media Education Literacy Learning and Contemporary Culture. Cambridge: Polity Press.

Çakmak, E.(2010).” İngiltere ve Türkiye’deki İlköğretim Medya Okuryazarlığı Eğitimi Program ve Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD) / (1997). Çocuk Hakları ve Yerel Yönetim. İstanbul: WALD Yayınları.

- Eğitim Reformu Girişimi (2011). Eğitim İzleme Raporu 2010, http://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/EIR2010_izleme%20raporu.pdf, erişim: 28.08.2013.
- Flowers, N. (2010). Pusulacık-Çocuklar İçin İnsan Hakları Kılavuzu (çev. Metin Çulhaoğlu). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gamble – Payne, K. ve Özkan, R. (2010). Türkiye’de Çocuk Katılımı Ulusal Stratejisi İçin Çerçeve Dokümanı. SHÇEK – UNİCEF.
- Girgin, A. (2002). Uluslararası İletişim / Haber Ajansları ve A.A. İstanbul: DER Yayınları.
- Gülan, A., Şirin, M.R., Şirin, M.C. (2011) I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı 1-2. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Hodgkin, R. ve Newell, P. (1998). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Uygulama El Kitabı). Ankara: UNİCEF Türkiye Temsilciliği Yayınları.
- İçel, K. (2001). Kitle Haberleşme Hukuku / Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet. İstanbul: Beta Yayınları.
- İnceoğlu, Y. ve Akıner, N. (2008). Medya ve Çocuk Rehberi / İletişim Araçları İçin Rehber Kitap. İstanbul: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- İstanbul Barosu (1995). İstanbul Barosu Çocuk Hakları Günleri (17-18 Kasım 1995). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Keane, J. (1991). Medya ve Demokrasi. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) (2006). Erken Çocuklukta Farklılıklara Saygı Eğitimi El Kitabı. İstanbul: Kadın Emeğini Değerlendirme Yayınları.
- Kalkınma Bakanlığı (2012). Onuncu Kalkınma Planı Çalışmaları Öncesi Mevcut Durum Değerlendirmesi Raporu.
- Kalkınma Bakanlığı (2013) Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2014-2018 (2 Temmuz 2013)
- Menda, E. ve diğerleri (2013). Engelsiz Türkiye İçin: Yolun Neresindeyiz?/Mevcut Durum ve Öneriler. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Polat, O. ve Gezer, T. (2007). Sosyal İçerme ve Çocukların Katılım Hakkı, Yerel Faaliyet Geliştirme Rehberi. İstanbul: Sokak Çocukları Rehabilitasyon Derneği Yayınları.
- Polat, O. ve Gezer, T. (2008). Çocukların Sosyal İçerilmesi ve Katılım Haklarının Hayata Geçirilmesi, Söz Sahibi Çocuklar 2008 – 2010 İl Faaliyet Planları. İstanbul: Sokak Çocukları Rehabilitasyon Derneği Yayınları.
- Potter, W. J. (2005). *Media Literacy*. Third Edition. London: Sage Publications.
- RTÜK (2007). Özürlülerin Televizyon İzleme/Dinleme Eğilimleri Kamuoyu Araştırması. Ankara: RTÜK Yayınları.

- RTÜK (2008). İletişim Şûrası Tutanağı. Ankara: RTÜK Yayınları.
- RTÜK (2008). İletişim Şûrası'na Sunulan Tebliğler. Ankara: RTÜK Yayınları.
- RTÜK (2008). İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: RTÜK Yayınları.
- RTÜK ve TBD (2008). Birey Eksenli İnteraktif Yayıncılık. Ankara: RTÜK-Türkiye Bilişim Derneği Yayını.
- RTÜK ve TVYD (2005). Avrupa Birliği'nde Medya Mevzuatı (1 Nisan 2005). Ankara: RTÜK-TVYD.
- Schsinger, P. (1994). Medya Devlet ve Ulus / Siyasal Şiddet ve Kolektif Kimlik. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sever, S. (2013). Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü. İzmir: Tudem Yayınları.
- Şimşek, S. (2008). Küresel Marka Reklamları. Konya: Literatürk Yayınları.
- Şirin, M. R. (2011) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Şirin, M. R. ve Gülan, A. (2011). Birinci Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi ve Uygulama Belgesi (2012-2016). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- TBMM (2012). Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler İle İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Raporu. Dönem 24, Yasama Yılı 2, Haziran 2012. Ankara
- Tiryakioğlu, B. (1991). Çocukların Korunmasına İlişkin Milletlerarası Sözleşmeler ve Türk Hukuku. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- TÜBİTAK-TÜSSİDE (2010). I. Türkiye Çocuk Hakları Strateji ve Uygulama Planı Mevcut Durum (GZFT SWOT) Çalıştayı Raporu 13-15 Ekim 2010, Gebze -Kocaeli: TÜBİTAK-TÜSSİDE.
- TÜİK (2011). 2011 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, www.tuik.gov.tr, erişim: 8.8.2012
- Türkiye Çocuk Politikası Çalıştayı Sonuçları (Mayıs 2009). Ankara: Gündem Çocuk Yayınları.
- Türkoğlu, N. ve Cinman Şimşek, M. (2007). Medya Okuryazarlığı. İstanbul: Kalemus Yayınları.
- Tüzel, S. (2012). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Medya Okuryazarlığı: Bir Eylem Araştırması*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) (2008). Hükümet Dışı Kuruluşlar için Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin Uygulanmasını İzleme ve Raporlama El Kitabı. Ankara: Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları.

- UNICEF (2007). Çocuk Hakları ve Gazetecilik Uygulamaları / Hak Temelli Perspektif, UNICEF-Dublin Teknoloji Enstitüsü, Unicef Türkiye Temsilciliği Yayını.
- UNICEF (2012). *The State of the World's Children 2012: Children in an Urban World*.
- Ünsal, H. (2002). Türkiye Bilişim Şûrası Sonuç Raporu. Ankara: Bilişim Vakfı Yayını

III. MEVCUT DURUM KAYNAKÇA

- Altun, A. (2010). Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programıyla İlişkilendirilmesi ve Öğretimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hobbs, R. (1994). "Teachers College, Columbia University Conference on Media Literacy Summer." <http://renehobbs.org/renee's%20web%20site/Workshops/services.htm> adresinden 21 Ekim 2013 tarihinde alınmıştır.
- Hobbs, R. (1998). The seven great debates in the media literacy movement. *Journal of Communication*, 48 (2): 9-29. Hobbs, R. (2004). Medya Okuryazarlığı Hareketinde Yedi Büyük Tartışma, (çev. M. T. Bağlı) *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (37 (1), 122-140.
- İnal, K. (2011). "Çocuklar Niçin Medya Okuryazarı Olmalı?" (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- İnceoğlu, Y. (2007) "Introduction of Media Literacy Course in Turkey's Curriculum" Media Education UNESCO, 21-22 June 2007. <http://www2.mediamanual.at/themen/kompetenz/61Inceoglu-Introduction-of-Media-Literacy-Course-in-Turkeys-Curriculum.pdf>
- İnceoğlu, Y. (2008). Bir Üçleme: Çocuk, Medya ve Eğitim. (İçinde Işık ve Erdem, 2008). Tüm Yönleriyle Medya ve İletişim. Eğitim Kitabevi. Erişim: <http://www.yasemininceoglu.com/makaleler2.php>
- Karaca, Y., Pekiyan, A. ve Güney, H. (2007). Ebeveynlerin Televizyon Reklam İçeriklerinin Çocuklar Üzerindeki Etkilerini Etik Açısından Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 233-249.
- Karadağ, V. (2008). Görsel-İşitsel Medyada Denetim Biçimleri. RTÜK uzmanlık Tezi. Erişim: <http://www.rtuk.org.tr/upload/UT/49.pdf>
- Karakaya, S. (2011). "Türk ve Dünya Sinemasında Çocuk ve Çocuk Hakları İhlalleri" (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Karayağz Muslu, G. ve Bolışık, M. (2009). Çocuk ve Gençlerde İnternet Kullanımı. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(5), s. 445-450.
- KFF-Kaiser Family Foundation (2004). "The Role of Media in Childhood Obesity". <http://kaiserfamilyfoundation.files.wordpress.com/2013/01/the-role-of-media-in-childhood-obesity.pdf> . [28.08.2013].

- Kılıcı, S. (2009). Tüketim Toplumunun Bir Formu Olarak Çizgi Filmlerde Çocukluk Ve Toplumsal Cinsiyet Temsilleri: Barbie, Bratz Ve Winx Club.
- Kirkorian, H.L., Wartella, E.A. ve Anderson, D.R. (2008). Media and young children's learning. *The Future of Children*, 18, 1: 39-61.
- Koman, E. (2011). Çocuklarla Birlikte Başka Bir Medya. (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Lindberg, E.N. (2013). Küreselleşen Dünyada ve Türkiye'de Çocukluğun Durumu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21, 1. s1-10.
- Merey, Z. (2012). Türkiye ve ABD'deki İlköğretim Okullarında Çocukların Katılım Haklarına Yer Verilme Düzeyinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Moon, Y.S. (2010). "How Food Ads Communicate 'Health' With Children: A Content Analysis of Korean Television Commercials". *Asian Journal of Communication*. Vol. 20, No.4. December. 456-476.
- Nacaroğlu, D. (2011). "Yazılı Basın ve İnternet Gazetelerinde Çocuklara Yönelik Cinsel Şiddet Haberlerinin Sunumu" (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Nalçaoğlu, H. (2012). Türkiye'yi Anlama Kılavuzu. Erişim: http://www.turkiyeyanlamakilavuzu.com/Turkiyeyi_Anlama_Kilavuzu_EKitap.pdf
- Öcel, N. (2001). Türk ve Dünya Sinemasında Çocuk İmgesi. İstanbul: İ.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları.
- Öçal, I. (1997). Televizyonda Çocuk Programları. YDoktora Tezi. İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Örnek, A. (2006). Türkiye'de değişen Kültürel Değerlerin Televizyona Yansıması: Televizyon Reklamları Üzerine Bir İçerik Analizi. Doktora Tezi. Konya: SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özel, S. (2011). Yakınsama: Yeni Medyanın İtici Gücü. *Erciyes İletişim Dergisi "akademia"*. Cilt (Volume): 2, Sayı (Number): 2, (54-66).
- Özer, Y. E. (2013). Çocuk Hakları, Katılım ve Yerel Düzeyde Uygulaması: Türkiye Örneği. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı , Erişim: <http://iibfdergi.cumhuriyet.edu.tr/archive/ocukhaklarkatilmeyereldzeydeuygulamastrkiyernei.pdf>
- Öztürk, H. E. (2002). Çocuk ve Televizyon. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Pınar, N. (2006). Görsel Medya ve Şiddet Kültürünün Orta Öğretim Öğrencileri Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Rivoltella, P.C. (2006). *Screen generation*. Milano: Vita e Pensiero.
- Rosin, H. (April 2013). *The Touch-Screen Generation*. The Atlantic. Pages 57 – 65.

- RTÜK (2006). İlköğretim çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları Kamuoyu Araştırması. Ankara: RTÜK Yayını. <http://www.rtuk.org.tr/> İndirme Tarihi: 15.10.2013.
- RTÜK (2012) Medya Okuryazarlığı Dersi Araştırması 2012. Erişim: <http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/arastirmalar/moyyy.pdf>
- RTÜK (2013). Türkiye’de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması.
- SAĞLIK BAKANLIĞI (2013). Çocuk Sağlığını Tehdit Eden Pazarlama Uygulamaları: Çocuklara Yönelik Şeker, Tuz ve Yağ içeriği Yüksek Gıdaların Pazarlanması 2012-2013” başlıklı Dünya Sağlık Örgütü Raporu. <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-24334/cocuk-sagligini-tehdit-eden-pazarlama-uygulamaları.html>. [28.08.2013].
- Seden Meral, P. (2011). “Televizyonunu Çocuğa Yönelik Reklamları Bağlamında Yasal Düzenlemeler” (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- Soydan, E. (2009). Görsel Medyada Pornografi ve Kültürel Yansımaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, S. (2006). 7-12 yaş arasındaki çocukların aile satın alma kararlarına etkisi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sünbül Olgundeniz, S. (2010). Televizyon Dünyasında Çocuğun Temsili: Televizyon Dizilerinde ve Reklamlarda Çocuk Kimlikleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, S. ve Polat, O. (2012). Türkiye’de ve Dünyadaki Gelişmiş Ülkelerde Çocuk Katılım Hakkı Algısının ve Uygulamalarının Karşılaştırılması. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, No 1, erişim: http://www.sobiad.org/eJOURNALS/dergi_HIA/arsiv/2012/sultan_sahin.pdf
- Şengül, M. Z. (2011). Televizyon Yayınlarında Küçüklerin Korunması. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Ankara: RTÜK.
- Taşkıran, N.Ö. (2007). Medya okuryazarlığına giriş, *Beta, İstanbul, 2007*
- Taştan, K. (2011). Şimdiki Aklım Olsaydı. İstanbul, Yeni Asya.
- Tekinalp, Ş. ve Akkor Gül, A. (2011). “Eleştirel Medya Okuryazarlığında Anahtar Kavramlar: Okullarımızdaki Medya Okuryazarlığı Programı” (İçinde) Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- TGC ve British Council (2008). Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu. Erişim: <http://www.tgc.org.tr/COCUK-TR-ENG.pdf>
- Tokdemir, M., Devci, E., Açık, Y., Yağmur, M., Gülbayrak, C. Ve Türkoğlu, A.R. (2003). İlköğretim öğrencilerinin en sık izledikleri televizyon programlarına göre fiziksel şiddete başvurma ve fiziksel şiddete karşı yaklaşımlarının karşılaştırılması. Erişim, www.firat.edu.tr

- Tosun, G. E. (2007). Çocuklar ve Çocuk Haklarının Medyada Temsili (Hazırlayan: Sevdâ Alankuş, Çocuk Odaklı Habercilik). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- TÜİK (2013). *06-15 yaş grubu çocuklarda bilişim teknolojileri kullanımı ve medya*. Erişim Sayfası: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>.
- Tüzel, S. (2013). Çok Katmanlı Okuryazarlık Öğretimine İlişkin Türkçe Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 9(2): 133-151.
- U.S. Department of Commerce, National Telecommunications and Information Administration (NTIA) (1995). Falling through the net: A survey of the “have nots” in rural and urban America. <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/fallingthru.html>.
- UNICEF (2007). Çocuk Hakları ve Gazetecilik Uygulamaları Hak Temelli Perspektif Dublin Teknoloji Enstitüsü. <http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/u/n/unicefkitapfinal-72-2.pdf>
- UNICEF (2010). Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması. Erişim: <http://panel.unicef.org.tr/vera/app/var/files/c/o/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf>
- UNICEF (2011). Türkiye’de Çocukların Durumu Raporu. Erişim: [http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/turkiye'de_cocuklarin_durumu_raporu_\(2011\).pdf](http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/turkiye'de_cocuklarin_durumu_raporu_(2011).pdf)
- Villani, S. (2001). Impact of media on children and adolescents: A 10-year review of the research. *The American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 40, 4: 392-401.
- Yalçın, F. (2012). RTÜK Kararları Çerçevesinde Televizyon Yayınlarında Şiddet. Yayınlanmamış uzmanlık tezi Ankara: RTÜK.
- Yazıcı, E. Televizyon Yayınlarının Olumsuz Etkilerinden Çocukların Korunmasına Yönelik Düzenlemeler. Yayınlanmamış uzmanlık tezi Ankara: RTÜK, 2011.
- Yörükoğlu, A. (2000). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. İstanbul: Özgür Yayınları.

IV. İLGİLİ İNTERNET SİTELERİ

American Academy of Pediatrics
<http://www.aap.org/en-us/>

Childhouse International
<http://www.childhouse.uio.no>

Children’s Rights Council
<http://www.vix.com/crc/aboutcrc.htm>

Children Rights Project
<http://www.ocsn.com/~mdm/crp/crp1.html>

CLEMI
<http://www.clemi.org/>

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
<http://www.cocukhizmetleri.gov.tr/tr>

Çocuk ve Medya Hareketi
www.cocukvemedyahareketi.org

Çocuk Vakfi
www.cocukvakfi.org.tr

EC (Media Programme)
<http://ec.europa.eu/culture/media/media-literacy/>

EMEDUS
<http://www.emedus.org/>

Gündem:Çocuk
<http://www.gundemcocuk.org/>

Human Rights Internet
<http://www.hri.ca/children>

Human Rights Watch Chil Right Project
<http://www.hrw.org>

Mediakasvatus
<http://www.mediakasvatus.fi/node/194>

NORDICOM
<http://www.nordicom.gu.se/>

OFCOM
<http://www.ofcom.org.uk>

RTÜK

<http://www.rtuk.org.tr>

RTÜK (Medya Okuryazarlığı)

<http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/>

Russian Association for Film and Media Education

<http://www.edu.of.ru/>

Save the Children Fund(UK)

<http://www.oneworld.org/sef>

The World Summit On Media For Children Foundation

<http://www.wsmcf.com/foundation/foundation.htm>

TÜİK

<http://www.tuik.gov.tr>

Uluslararası Çocuk Merkezi(ICC)

<http://www.icc.org.tr/en/content.php?id=1>

UNESCO's Early Childhood and Children's Rights Activities

<http://www.childhouse.uio.no/YYCFWPAGE/index.htm>

UNESDOC

<http://www.unesco.org/new/en/unesco/resources/online-materials/publications/unesdoc-database/>

UNICEF

<http://www.unicef.org/>

UNESCO's Early Childhood and Children's Rights Activities

<http://www.childhouse.uio.no/YYCFWPAGE/index.htm>

UN (Media & Information Literacy)

<http://milunesco.unaoc.org>

KONGRE KURULLARI

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. A. Korkut Tuna	(Çocuk Vakfı Temsilcisi)
Ahmet Akçakaya	(Çocuk Vakfı Temsilcisi)
Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili	(Çocuk Vakfı Temsilcisi)
Ahmet Tek	(Anadolu Ajansı Temsilcisi)
Ali Güneş	(Byegm Temsilcisi)
Arslan Narin	(RTÜK Temsilcisi)
Can Soysal	(TRT Temsilcisi)
Prof. Dr. Davut Dursun	(RTÜK Temsilcisi- Eş Başkan)
Erkan Durdu	(BYEGM Temsilcisi)
Dr. Hüseyin Şirin	(MEB Talim ve Terbiye Kurulu Temsilcisi)
Murat Karakaya	(BYEGM Temsilcisi- Eş Başkan)
Mustafa Ruhi Şirin	(Çocuk Vakfı Temsilcisi- Eş Başkan)
Nail Abdülğazi Alataş	(Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Temsilcisi)
Taha Yücel	(RTÜK Temsilcisi)
Yakup Karaca	(Basın İlan Kurumu Temsilcisi)

KONGRE YÜRÜTME KURULU

Dr. Abdülhamit Aşar (Çocuk Vakfı Temsilcisi)
Ahmet Akbal (TRT Çocuk Televizyonu Temsilcisi)
Ahmet Akçakaya (Çocuk Vakfı Temsilcisi- Eş Başkan)
Ali Güneş (BYEGM Temsilcisi)
Deniz Ergüler (Medya Meslek Kuruluşu Temsilcileri)
Dursun Güleriyüz (Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Temsilcisi)
Dr. Elif Bakar (Millî Eğitim Bakanlığı Temsilcisi)
Emine Balçık (Ulaştırma,Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Temsilcisi)
Erkan Durdu (BYEGM Genel Müdür Yardımcısı, Eş Başkan)
Ertuğrul Cingil (Anadolu Ajansı Temsilcisi)
F. İnci Özkan (RTÜK Temsilcisi)
Hakan Dulkadiroğlu (Gençlik ve Spor Bakanlığı Temsilcisi)
Prof. Dr. Hamza Çakır (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Bilal Arık (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Mete Çamdereli (İstanbul Üniversitesi)
Müjdat Bahçivanoglu (Kültür ve Turizm Bakanlığı Temsilcisi)
Nurullah Öztürk (RTÜK Temsilcisi, Eş Başkan)
Osman Nihat Şen (Telekomünikasyon ve İletişim Başkanlığı-BTK)
Rıdvan Kurtipek (Kalkınma Bakanlığı Temsilcisi)
Sadettin Akyl (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi)
Dr. Sema Özbaş (Sağlık Bakanlığı Temsilcisi)
Şener Uludağ (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Temsilcisi)
Taşkın Erdin (İçişleri Bakanlığı Temsilcisi)
Yakup Karaca (Basın İlan Kurumu Temsilcisi)
Yasemin Ünal (Çocuk Vakfı Temsilcisi)
Dr. Yaşar Uğurlu (RTÜK Temsilcisi)
Yıldız Artar (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Temsilcisi)
Yunus Akkaya (Diyanet İşleri Başkanlığı Temsilcisi)
Yusuf Solmaz Balo (Adalet Bakanlığı Temsilcisi)
Zeki Levent Gümrükçü (Dışişleri Bakanlığı Temsilcisi)

I. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA KONGRESİ
BİLİM VE DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. A. Korkut Tuna
Dr. Abdulvahap Darendeli
Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu
Yrd. Doç. Dr. Adnan Altun
Doç. Dr. Ahmet Albayrak
Prof. Dr. Ahmet Emre Bilgili
Doç. Dr. Ahmet Yıldırım
Prof. Dr. Aydın Gülan
Prof. Dr. Ayla Oktay
Prof. Dr. Ayşen Bakioğlu
Prof. Dr. Bülent Zülfişkar (Kongre Çocuk Sağlığı Danışmanı)
Av. Betül Onursal
Can Soysal
Prof. Dr. Davut Dursun
Prof. Dr. Doğan Cüceloğlu
Yrd. Doç. Dr. Ebubekir Çakmak
Prof. Dr. Edibe Sözen
Prof. Dr. Emin Karip
Prof. Dr. Emine Akyüz
Prof. Dr. Erol Nezih Orhon
Doç. Dr. Fahrettin Altun
Yrd. Doç. Dr. Faruk Levent
Dr. Fatih Erdoğan
Prof. Dr. Ferhunde Öktem
Prof. Dr. Halil Ekşi
Prof. Dr. Halük Yavuzer (Kongre Başkanı)
Dr. Hamit Ersoy
Prof. Dr. Hamza Çakır
Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendoğlu
Prof. Dr. Hayati Hökelekli

Prof. Dr. Hayrunnisa Bolay Belen
Prof. Dr. İrfan Erdoğan (Kongre Eğitimbilim Danışmanı)
Prof. Dr. Kemal Sayar
Prof. Dr. M. Bilal Arık
Doç. Dr. Melikşah Yasin (Kongre Hukuk Danışmanı)
Prof. Dr. Mete Çamdereli
Mustafa Ruhi Şirin (Kongre Genel Yönetmeni)
Prof. Dr. Mücahit Öztürk
Necmettin Oktay (Kongre Strateji Danışmanı)
Doç. Dr. Nilgün Tatal Cheviron
Prof. Dr. Nilüfer Pembecioğlu (Kongre Çocuk ve Medya Danışmanı)
Doç. Dr. Nurdan Akıner
Prof. Dr. Oğuz Polat
Prof. Dr. Özden Cankaya
Doç. Dr. Rasime Ayhan Yılmaz
Prof. Dr. Sedat Sever
Prof. Dr. Sefa Saygılı
Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün
Prof. Dr. Selda Fatma Bülbül
Prof. Dr. Serpil Uğur Baysal
Doç. Dr. Süleyman Sadi Seferoğlu
Prof. Dr. Şükrü Hatun
Prof. Talât Sait Halman
Dr. Tekin Özertem
Doç. Dr. Tolga Arıcağ
Doç. Dr. Vefa Taşdelen
Yalvaç Ural
Prof. Dr. Yasemin İnceoğlu
Doç. Dr. Yıldız Dilek Ertürk
Prof. Dr. Ziya Selçuk

STRATEJİ BELGESİ HAZIRLIK SÜREÇLERİNDE GÖRÜŞ BİLDİRENLER

ÇOCUK VE MEDYA ÇERÇEVESİNDE VE STRATEJİ BELGESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞ BİLDİREN 9-18 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN İSİM LİSTESİ

1. Abdurrahman Selim Çelikkilek / 12 yaşında
2. Ahmet Çağatay Bayraktar / 12. sınıf öğrencisi
3. Ahmet Emir Dağı / 11 yaşında
4. Aleyna Saral / 16 yaşında
5. Aybike Emel / 13 yaşında
6. Ayşe Demir / 11 yaşında
7. Ayşenur Avcı
8. Azra Kevser Sakızcı / 9 aşında
9. Başak Yılmaz / 9 yaşında
10. Batıkan Erkoç
11. Begüm Tomar / 15 yaşında
12. Bengisu Eda Karaburç / 11 yaşında
13. Bensu Uslu / 13 yaşında
14. Beril Engin / 11 yaşında
15. Berin Engin / 11 yaşında

16. Berkay Buğra Karaburç / 9 yaşında
17. Betül Koç / 11 yaşında
18. Beyza Yılmaz / 10 yaşında
19. Biçe Han / 5. sınıf öğrencisi
20. Buket Mart / 11 yaşında
21. Burak Mart / 14 yaşında
22. Burçin Karakuzu / 8. sınıf öğrencisi
23. Cansel Candar / 13 yaşında
24. Celaleddin Ömer Sağlam / 12 yaşında
25. Damla Baran / 12 yaşında
26. Deniz Devrim Yiğit
27. Derya Koç / 15 yaşında
28. Didem Parlas / 17 yaşında
29. Ece Göre / 5. sınıf öğrencisi
30. Ece Kahraman / 11 yaşında
31. Elif Akbudak
32. Elif Başak Şişman / 5. sınıf öğrencisi
33. Elif Nisa Nur / 8 yaşında
34. Elif Su Güven / 12 yaşında
35. Emek Su Yaray
36. Emre Topaloğlu / 5. sınıf öğrencisi
37. Eslem Deniz
38. Esra Demirdelen / 5. sınıf öğrencisi
39. Esra Demirdelen / 5. sınıf öğrencisi
40. Esra Ekin Köse / 5. sınıf öğrencisi
41. Evrim Oymak / 16 yaşında
42. Eylül Ecem Yıldız / 13 yaşında
43. Eylül Yerlikaya / 13 yaşında
44. Eylül Yerlikaya / 13 yaşında
45. Ezgi Alabaş / 7. sınıf öğrencisi
46. Ezgi Küçükmurat / 11 yaşında
47. Fatih Sakar / 12 yaşında
48. Fatih Yiğit Evyapan / 4. sınıf öğrencisi

49. Fevzi Berkay Efendi / 11 yaşında
50. Feyza Yurttaş / 4. sınıf öğrencisi
51. Gökçenur Kahraman / 4. sınıf öğrencisi
52. Gönülnur Demet / 16 yaşında
53. Gülce Gökmen / 6. sınıf öğrencisi
54. Gülce Kaygusuz / 12 yaşında
55. Hafsa Gül Cella / 12 yaşında
56. Hanife Rumeysa Aslan
57. Hatice Küçüktiryakioğlu / 11. sınıf öğrencisi
58. Hilal Kaplan / 6. sınıf öğrencisi
59. İbrahim Polat Topcu / 9 yaşında
60. İlknur Yaratanakul / 5. sınıf öğrencisi
61. İpek Eştürk / 14 yaşında
62. İsmail Evcı
63. İzgü Günaydın / 4. sınıf öğrencisi
64. Kasım Büyükerkek / 17 yaşında
65. Kerem Sakar / 9 yaşında
66. Kutay Dayı / 7. sınıf öğrencisi
67. Lütfiyenur Akdoğan / 13 yaşında
68. Mehmet Yağız / 9. sınıf öğrencisi
69. Meliha Karataş / 10 yaşında
70. Melis Karaca / 6. sınıf öğrencisi
71. Melis Yılmazay / 5. sınıf öğrencisi
72. Melisa Demir / 11. sınıf öğrencisi
73. Melisa Karataş / 13 yaşında
74. Melisa Sidal Başal / 6. sınıf öğrencisi
75. Meltem Yiğit
76. Mert Yücel
77. Merve Irmak / 7. sınıf öğrencisi
78. Merve Özbulut / 17 yaşında
79. Merve Tarhan / 12 yaşında
80. Meryem Aydemir / 8. sınıf öğrencisi
81. Murat Rahimli / 6. sınıf Öğrencisi

82. Mücahit Türkmen / 16 yaşında
83. Nasuhi Burak Günal / 4. sınıf öğrencisi
84. Nilsu Kula / 11 yaşında
85. Nuran Öykü Hadimli / 7. sınıf öğrencisi
86. Oğuz Can / 5. sınıf öğrencisi
87. Öykü Taş / 10 yaşında
88. Özen Uğurlu / 18 yaşında
89. Rabia Demirel / 7. sınıf öğrencisi
90. Ramazan Bayram / 11 yaşında
91. Rumeysa Şimşek / 16 yaşında
92. Sare Nur Avcı / 14 yaşında
93. Selen Tüysüz / 17 yaşında
94. Selin Uçansu / 10 yaşında
95. Sema Ünal / 7. sınıf öğrencisi
96. Semih Kaya
97. Sevgi Arkan / 15 yaşında
98. Sevgi Yıldız
99. Sıla Aydemir / 13 yaşında
100. Sultan Alıcı
101. Sümeyye Tanıtmış / 3. sınıf öğrencisi
102. Şerife Ay / 8. sınıf öğrencisi
103. Şerife Güzel / 10. sınıf öğrencisi
104. Şevval Beyda Saray / 7. sınıf öğrencisi
105. Taylan Yöntemer / 13 yaşında
106. Tuba Kılınçer / 11 yaşında
107. Tuğçe Eryılmaz / 16 yaşında
108. Uğur Yılmaz / 9. sınıf öğrencisi
109. Ulaş Mısırlıoğlu / 11 yaşında
110. Ümit Işık Tan / 11 yaşında
111. Veysel Karaburç / 9 yaşında
112. Zeynep İdil Akyıldız / 13 yaşında
113. Zeynep Rana Ayyıldız / 6. sınıf öğrencisi
114. Zişan Ustamehmetoğlu / 3. sınıf öğrencisi

ÇOCUK VE MEDYA HAREKETİ ÇERÇEVESİNDE STRATEJİ BELGESİ İÇİN GÖRÜŞ BİLDİREN ALAN UZMANLARI

1 OCAK – 31 AĞUSTOS 2013

Prof. Dr. Abdülkerim Bahadır
Abdullah Karataş
Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu
Ahmet Durmuş
Ahmet Faruk Ekinci
Ahmet Kadir Aşar
Ahmet Kurnaz
Ahmet Sözmen
Ahu Tükel
Ali Akıllı
Yrd. Doç. Dr. Ali Bengi
Ali Çetinkaya
Prof. Dr. Ali Yıldırım
Alpaslan Okandan
Arzu Çingay
Asiye Babutcu
Dr. Asiye Kakırman Yıldız
Asiye Merve Aşar
Aslı Kırman
Aslı Sezgin

Aslı Telli Aydemir
Aslı Yörük
Asuman Kayhan
Ayça Kara
Aydan Pala
Prof. Dr. Aydın Gülan
Aykut Akova
Aylin Sılığ
Ayşe Bikiç
Ayşe Didem Çiftçi
Ayşe Gül Çalışkan
Ayşe Kursel
Aysegul Kabak
Azize Atar
Banu Akbaş
Banu Şengöz
Yrd. Doç. Dr. Banu Yaman
Dr. Belgin Arslan Cansever
Bencan Arap
Berkay Karasoy

Berna Dinç
Betül Birgöl Torlar
Betül Çetin
Betül İlk
Av. Betül Onursal
Betül Özdemir
Betül Özgür
Beyhan Bayraktar
Bilal Zemin
Büşra Başkurt
Büşra Betül Özdemir
Büşra Dınmaz
Büşra Koçyiğit
Büşra Sarı
Büşra Tütüncü
Prof. Dr. Cahide Aydın
Can Serdar
Canan Yılmaz
Cemile Melek Elahmet
Ceyda Akman
Ceyda Ş. Çetin
Ceyhun Dur
Çiğdem Demirci
Çiğdem Yiğit
Damla Güçlü Güven
Dr. Deniz Baykal Eriş
Deniz Kar Erdoğan
Deniz Yılmaz Atakay
Dr. Derya Nacaroglu
Didem Özalp
Dilek Erer
Dilek Özerhan Zengin
Dilek Özgül
Dilşat Müminoğlu
Doç. Dr. Ahmet Albayrak

Doğa Nur Eroğlu
Duygu Meriç
Ebru Solak
Yrd. Doç. Dr. Ebubekir Çakmak
Dr. Faruk Levent
Egemen Çakır
Elçin Bilge
Elif Akça
Elif Aleyna Atcı
Elif Eren
Elif Merve Dinç
Elif Merve Dinç
Elif Tosun
Emel Karadag
Emine Aydemir
Emine Özdemir
Emine Şahin Tursun
Emir Aktaş
Emre Çeliksoy
Emre Demir
Erhan Akın
Erkan Bayhan
Ersin Duyar
Esen Gübüt
Esmâ Betül Acar,
Esmâ Budak
Esmanur Coşkun
Esra Çetiner
Esra Murat
Esra Nur Gençal
Esra Sarı
Eşref Yılmaz
Fatih Bayraktar
Fatih Çoban
Fatih Semiz

Fatih Tinar
Fatma Gözübüyük
Fatma Toksoy
Filiz Kaya
Filiz Keleş
Fırat Büyükkahraman
Fuat Ovat
Gamze Demirbaş
Yrd. Doç. Dr. Ganime Aydın
Doç. Dr. Gonca Yılmaz
Gizem Demircioğlu
Gizem Engin
Gonca Uludağ
Gözde Esra Kılıç
Gül Süral
Gülay Güler
Gülcan Çiftçi
Gülçin Tunçkol
Güler Özen
Gülhan Keskin
Gülhan Seda
Güliz Cansabuncu
Gülşen Irmak
Gülsevin Türe
Gülsüm Şahin
Günay Başdoğan
Güner Özen
Gürkan Çiftci
Yrd. Doç. H. Yılmaz Küçüköncü
Hacer Kutluer
Hale Ediz
Halil Topaloglu
Halit Çelik
Hamza Özay
Handenur Pert

Harun Kocataş
Harun Pehlivan
Hatice Doğan
Hatice Ekin
Hatice Işık
Hatice Öztürk Kınık
Hatice Sarıgül
Hatice Yeşilbaş
Hayati Yıldırım
Hediye Nur Arıcan
Yrd.Doç.Dr. Hediyeullah Aydeniz
Hevidar Aksoy
Prof. Dr. Hülya Argunşah
Hülya Üstekidağ
Hüseyin Ünsal
İbrahim Ayçiçek
İbrahim Beygiret
İbrahim Polat Topcu
İbrahim Üstüner
İhsan Kabil
Yrd. Doç. Dr. İhsan Seyit Ertem
İmge Emine Koçak
İnci Keser
İrfan Koçyiğit
Işık Ovat
Işıl Ilgın Oktay
İsmail Karakurt
İsmail Yıldırım
Kadriye Bayraktar
Dr. Kâmile Özer Aytekin
Kemalettin Ak
Yrd. Doç. Dr. Kenan Demir
Kezban Uzun Özbek
Kübra Bozkurt
Kübra Usandı

Doç. Dr. Lokman Turan
Mahmut Babacan
Mahmut Sözer
Mecit UZUN
Medine Uçar
Medine Uçar
Mehlika Karagözoğlu Aslıyüksek
Mehmet Arslan
Mehmet İshak Mazı
Mehmet Nuri Akkuş
Mehmet Teber
Mehtap Ökmen
Melda Türkdönmez
Melda Türkdönmez
Melek Yıldırım
Meliha Özek
Meral Sakallı
Merve Eren
Merve Gürlek
Merve Koca
Merve Larçin
Merve Saruhan
Merve Şen
Meryem Kırımlı Köksal
Mine İzgi
Mine Mutlu
Muhammed Fethullah Ergüder
Muhammet Ali Bardakcı
Mümin Aycın
Mürüvvet Açıkgöz
Doç. Dr. Murat Aydoğdu
Murat Doğruyol
Murat Yavuz
Musa Ataç
Müşerref Yıldırım

Prof. Dr. Mustafa Bakaç
Mustafa Murat Gönç
Mustafa Nail Kamacı
Müzeyyen Akın
Müzeyyen Sümer
Yrd. Doç. Dr. Nadir Çomak
Nazan Kılıç
Yrd. Doç. Dr. Necati Hırça
Doç. Dr. Neşe Aslan
Nesibe Yazar
Neslihan Küçük
Neslihan Solmaz
Nesrin Ay
Nevruz Öksüz
Nezir Karayün
Nihal Çelik
Nil İpek Hülagü
Nilay Özhan
Nilgün Keyvan
Nilüfer Kölemen
Nisa Kızıl
Nur Coşkun Aydın
Nuray Bucak Güngör
Nurcan Alpınar
Nurcan Ergenekon
Nurdan Saçı
Nurhan Navdar
Prof. Dr. Nurhan Ünüsan
Nurkader Şahinli
Prof. Dr. Nurşen Mazıcı
Ömer Ali Akbulut
Doç. Dr. Osman Samancı
Osman Şinal
Dr. Özcan KARS
Özcan Kartal

Özgen Aksoy
Özgü Develi
Özgül Emekçi Özbudak
Özgün Öklük
Özlem Bilge
Özlem Demirel
Özlem Toğrul
Özlem Yaman
Özlem Yücel
Doç. Dr. Peyker Temiz
Doç. Dr. Pınar Huyugüzel Çavaş
Rabia Gülcan Kardaş
Rabia Öncü
Ramiz Baysal
Rana Babur
Prof. Dr. Remzi Y. Kıncal
Sabri İşkin
Sadık Konur
Salih Yarar
Sanem Özen
Saniye Kavasoglu
Savaş Öksüz
Doç. Dr. Seda Mengü
Sefer Darıcı
Şehbal Gider
Seher Çilingir
Seher Özden Sezer
Selma Tanhan Ok
Sema Karakoç
Semra Akyol
Sena Dönder
Şengül Gülbahçe
Şenol Alkan
Şenol Şirin
Serap Duygu Demirkan

Serap Özdemir
Serbülent Buharalı
Sercan Halat
Şeref Üründü
Şerife Ülkü Koç
Yrd. Doç Dr. Sevda Aslan
Sevda Bağbala
Sevde Aydoğdu
Sevilay Zubi
Sevim Zehra Kaya
Sevinç Şahin
Sevinç Şahin
Şeyma Gül
Sibel Topcu
Sıdika Işık
Sinem Kardeşoğlu
Şükran Önel
Şule Güzel,
Süleyman Erten
Sümeyra Ağaoğlu
Sümeyra Arıcan
Sümeyra Gürsoy
Sunay Serinyel
Taha Şamil Cengiz
Tahir Ak
Talha Taşdemir
Dr. Tekin Özertem
Tonguç Cengiz
Tülay Göksu
Tülay Kodak
Tülay Sarı
Tunahan Yıldırım
Ümmügülsüm İstemi
Uz. Dr. Umut Kaytanlı
Yrd. Doç. Dr. Vesile Oktan

Yalçın Gözübüyük

Yasemin Demir

Yasemin Yılmaz

Yasemin Zeynep Bozan

Yavuz Bıyık

Yusuf Altunsoy

Yusuf Pınarbaşı

Yusuf Topal

Zafer Ceylan

Zeliha Kahraman

Yrd. Doç. Dr. Zeynep Kadioğlu

Zeynep Olkun

Zeynep Turan

Zeynep Yalçın

Züleyha Aygün

Züleyha Koç

1. TÜRKİYE ÇOCUK VE MEDYA STRATEJİSİ VE UYGULAMA
PLANI 2014-2018 STRATEJİ BELGESİ BİRİNCİ TASLAĞI
HAKKINDA GÖRÜŞ BİLDİRENLER

(10 EYLÜL – 25 EKİM 2013)

ALAN UZMANLARI

Prof. Dr. Ahmet Çiftçi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet N. Çoklar
Dr. Atiye Adak Özdemir
Av. Betül Onursal
Dr. Elif Bakar
Fatma Öztürk
Prof. Dr. Hasan Yüksel
Prof. Dr. H. Ferhan Odabaşı
Yrd. Doç. Dr. Ilgım Veryeri Alaca
Doç. Dr. Işıl Kabakçı Yurducul
Doç. Dr. İtir Erhart
İbrahim Şamil Köroğlu
Arş. Gör. Onur Dönmez
Prof. Dr. Oya Güngörmüş Özkardeş
Doç. Dr. Perran Boran
Sevinç Kırkıl

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Çocuk Vakfı

MEDYA MESLEK BİRLİKLERİ

Radyo ve Televizyon
Yayıncıları Meslek Birliği (RATEM)

Prof. Talat S. Halman
Dr. Tekin Özertem
Türkan Yıldız
Doç. Dr. Vefa Taşdelen
Dr. Yaşar Uğurlu
Doç. Dr. Yavuz Akbulut

HÜKÜMET KURULUŞLARI

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hakları Daire Başkanlığı
Basın İlan Kurumu (BİK)
Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM)
Kalkınma Bakanlığı
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (MEB)
Programlar ve Öğretim Materyalleri Grup Başkanlığı (MEB)
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)
Reklam Özdenetim Kurulu
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu (Sağlık B.)
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)
Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı

İLETİŞİM

BYEGM

Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
Ceyhun Atıf Kansu Cd. No: 122
Balgat-Ankara
0 312 583 63 70
www.byegm.gov.tr
cocukmedya@byegm.gov.tr

ÇOCUK VAKFI

Zafer Sok. No:17
Nişantaşı-İstanbul
34371
0 212 240 2383 – 240 41 96
www.cocukvakfi.org.tr
bilgi@cocukvakfi.org.tr

RTÜK

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
Üniversiteler Mh. 1597 Cd. No:13
ANKARA
0 312 266 20 03
www.rtuk.org.tr
ikedairesi@rtuk.org.tr

www.cocukvemedyakongresi.org
info@cocukvemedyakongresi.org

www.cocukvemedyahareketi.org
info@cocukvemedyahareketi.org

www.facebook.com/cocukvemedyahareketi
www.twitter.com/cocukvemedya

**1.TÜRKİYE
ÇOCUK VE MEDYA
KONGRESİ**

14 -15 Kasım 2013, İstanbul

ISBN 978-975-552-099-5

9 789755 520995

www.cocukvededyakongresi.org